Leto LXXII, št. 204 Poštnina plačana v gotovini. — Die Postgebühr bar bezahlt. Preis - Cena L 1

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 33-61—33-64. Mesečna naročnina 25 lir, za inozemstvo 40 lir. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnine in 10.894 za inserate. Izključne zastopstve za oglase iz Italije in inozemstva: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENEC

SEPTEMBER - 1944
6
SREDA

Kämpfe von gesteigerter Heftigkeit im Raum von Antwerpen und Brüssel

Feindliche Uebersetzversuche über die Maas zerschlagen - Alle feindlichen Angriffe im adriatischen Küstenabschnitt zum Erliegen gebracht - Abschuss von 74 sowjetischen Panzern zwischen Bug und Narew - Harte Angriffs- und Abwehrkämpfe in Südost-Siebenbürgen

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 5. September. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Nordfrankreich behaupten sich unsere Truppen hartnäckig gegen starke feindliche Angriffsgruppen, die gestern tiefere Einbrüche erzielen konnten. Die Kämpfe haben sich in den Raum von Antwerpen und Brüssel verlagert und nehmen ständig an Heftigkeit zu.

London lag in der vergangenen Nacht wieder unter dem Feuer der V. 1.

Schwere Fernkampfgeschütze der Kriegsmarine beschossen erneut südenglische Hafenstädte und Barackenlager sowie feindliche Batteriestellungen mit guter Wirkung.

In den Ardennen wurden Übersetzversuche des Gegners über die Maas zerschlagen. Nördlich Charleville über die Maas übergesetzte feindliche Kräfte wurden im Gegenangriff zurückgeworfen.

Im Saone-Tal verliefen unsere Bewegungen trotz feindlichen Druckes weiter planmässig.

Um Brest wurde auch gestern erbittert gekämpft. Unsere Besatzung zerschlug erneut alle von starker Artillerie, Panzern und Luftstreitkräften unterstützten Angriffe des Gegners.

In Italien brachten unsere Truppen im adriatischen Küstenabschnitt alle Angriffe des Gegners zum Erliegen. Örtliche Einbrüche wurden im Gegenangriff abgeriegelt. In den letzten fünf Tagen des Grosskampfes wurden dort über 200 Panzer vernichtet.

Im Südostteil Siebenbürgens dauern die harten Angriffs- und Abwehrkämpfe an. In den Waldkarpathen haben ungarische Truppen wesentlichen Anteil an der erfolgreichen Abwehr mehrerer sowjetischer Angriffe.

Im Weichselbrückenkopf nordwestlich Baranow führten mehrtägige erfolgreiche Angriffe trotz zähen feindlichen Widerstandes zu einer Frontverkürzung.

Zwischen Bug und Narew warfen die Sowjets weitere Verbände in die Schlacht. Die schweren feindlichen Angriffe wurden unter Abschuss von 74 Panzern durch Gegenangriffe in der Tiefe unserer Stellungen aufgefangen.

Im Estland wurden zwischen dem Wirzsee und Dorpat sowjetische Kampfgruppen die über den Embach übergesetzt waren, vernichtet. Bei Dorpat warfen unsere Truppen die Bolschewisten in schweren Waldkämpfen nach Süden zurück.

Schlachtflieger schossen bei einem Angriffsversuch sowjetischer Torpedoflugzeuge auf ein deutsches Geleit im Seegebiet westlich Libau 9 feindliche Flugzeuge ab.

In der vergangenen Nacht warfen einzelne feindliche Flugzeuge Bomben auf Karlsruhe.

Izjalovljen naval na jadranski odsek

Berlin, 5. sept. Že 8 dni divja na jadranskem obalnem odseku ogorčena bitka. Močni britanski in kanadski oddelki si poizkušajo tu z osredotočenjem vseh razpoložljivih človeških in tvarnih sil odpreti pot vzdolž obale v Padsko nižino. Vsak dan se sovražnik zajeda v gorato ozemlje in napreduje za majhen košček, čeprav je boj za oporišča in za zaporne postojanke ter sploh za vsak meter zemlje izredno drag ter ga mora plačevati z najtežjimi izgubami. Samo v zadnjih 4 dneh so uničile nemške čete kakih 180 oklopnikov.

Naval se je pričel najprej na kakih 40 kilometrov široki črti med Urbinom in obalo. Spričo svojih težkih izgub pa sovražnik ni mogel pritiskati na vsej tej črti. Zato je potegnil svoje zbite oddelke z levega krila ter je od četrtka strnil vse svoje sile za napad na odseku ob Fogliju, ki je bil širok le še kakih 20 km. A še ta klin je bil preširok, čeprav so ga podpirali ladijsko topništvo in številni bombniki. Po prekoračitvi Foglija je moral sovražnik, ki se je hotel približati kakih 10 km severno ležeči Conci svoje napade še nadalje zožiti, tako da je v nedeljo napadal z več divizijami le še na širini kakih 7 km. Toda tudi ti osredotočeni napadi niso mogli zaradi velikega junaštva nemških čet nikamor naprej, šele potem, ko je sovražnik svoje težko zbite divizije osvežil z dovozom ojačenj, mu je uspelo prekoračiti Conco na dveh kakih 3 km vsak sebi ležečih mestih. Pri Misanu in Clementu nadaljuje sedaj sovražnik proti strmi severni obali majhne gorske rečice, vendar mu nemški grenadirji z žilavo obrambo in energičnimi protinapadi preprečujejo poglobitev vdornega mesta.

Tako je nastal iz širokopotezno zasnovanega prebijalnega poskusa, pri katerem so poleg britanskih in kanadskih oddelkov utrpele pomembne izgube tudi najemniške poljske čete, le krajeven in takoj zajezen vdor.

Na zapadnem odseku italijanskega bojišča se je omejil sovražnik na izvidniške in naskakovalne nastope. Samo severno od Florence je močneje napadel, a so Nemci vse te njegove sunke odbili. S protinapadi so zajeli ujetnike. Na srednjem italijanskem področju je prišlo prav tako le do nepomembnih bojev, ker je nemško topništvo vsakokrat pravočasno zgrabilo za napad pripravljene sovražne sile.

Berlin, 4. sept. Na jadranskem odseku je dosegla bitka svoj višek. Kljub temu, da so izgubili Angleži cele polke in več kot 200 oklopnikov, po dovozu svežih oklepniških oddelkov in motorizirane pehote skoro neprestano noč in dan napadajo. Na obalni cesti, predvsem na višinskem ozemlju severno od Saludecia, postajajo boji vedno silovitejši. Nekatere vasi so nemške čete tri do štirikrat ponovno zavzele, preden so jih morale prepustiti nasprotniku. Vkljub materialni nadmoči Britanci tudi 3. septembra niso dosegli nameravanega prodora. Na ne katerih mestih so sicer vdrli v glavno nemško bojno črto, vendar so bili vsled silnega nemškega obrambnega ognja zadržani in so utrpeli visoke izgube. Nemški grenadirji in oklepniški grenadirji so s protinapadi zamašili manjše vrzeli. Severno od Florence so napadli angleški oddelki nemške zaščitnice, toda bili so odbiti. Neka sovražna skupina, ki se je drznila preveč naprej, je bila odrezana in zajeta.

Berlin k finskemu vprašanju

Berlin, 4. septembra. K finskemu vprašanju piše inozemska informacijska služba med ostalim: Razvoj na Finskem se je že dalj časa predvideval. Prav tako so omembe vredni razlogi, s katerimi je utemeljil ministrski predsednik Hackzel odločitev svoje vlade. To odločitev hoče utemeljiti na ta način, da z nemškega stališča v poslednjem času ni bilo tako važno vzdržanje finskega bojišča ter da se je zmanjšalo nemško politično zanimanje za podpiranje finskega boja za svobodo. To je zelo neprimeren izgovor. Pred kratkim izvršen obisk nemškega zunanjega ministra v Helsinkih, pri katerem so bile dogovorjene med Nemčijo in Finsko še ožje zveze kot doslej, dokazuje nasprotno. Nadalje hoče Hackzel naprtiti ta dogovor bivšemu finskemu državnemu predsedniku Rytiju ter izjavlja, da finski parlament, zlasti pa še finski narod, nikdar niso sprejeli tega dogovora. Finski parlament in finsko časopisje pa so imeli takrat dovolj prilike, da bi lahko v skladu s svojimi demokratskimi svoboščinami kritizirali ta dogovor. Vendar so se temu odrekli očividno v spoznanju, da je ta dogovor za Finsko koristen. Tudi Hackzel je moral ugotoviti, da je bilo vsled takrat dogovorjene nemške pomoči ustavljeno finsko bojišče. Dejstvo, da je Finska danes sploh sposobna pogajati se, je predvsem zasluga Nemčije. Zato so toliko bolj čudne utemeljitve ministrskega predsednika Hackzela. V ostalem pa dokazuje ravno finski primer, kako nevarna je pot, na katero stopajo narodi, ki se sedaj skušajo skozi zadnja vrata umakniti iz vojne. Ruska taktika, ki jo podpirajo Angloameričani, gre za tem, da loči te države predvsem od njihovega velikega zaščitnika Nemčije. Rečejo jim, da bodo le takrat lahko računali na milost in usmiljenje, če bodo prelomili odnošaje z Nemčijo. Čim se to zgodi, jih prično izsiljevati. Potem ni več govora o kakih dogovorih premirja, marveč le o brezpogojni kapitulaciji. Kakor je izjavil Hackzel sam, se bodo Sovjeti šele takrat razgovarjali s Finci, ko v deželi ne bo več Nemcev. Isto je bilo rečeno Romuniji in Bolgariji. Čim pa so zapustile nemške čete deželo, se je pokazalo, da je nastopil zmagovalec na povsem drug način. To lahko stori, ker se mu ni treba več bati nemškega ščita, ki je doslej varoval male države. Tako se z neizprosno logiko izpolnjuje tragedija malih držav. Še nikdar ni zgodovina odobravala preloma zvestobe, nasprotno, državniki, ki ga izvršijo, vodijo s tem svoje lastne narode v prepad.

Stockholm. Kakor je izvedel »Aftonbladet« baje iz zanesljivih virov, je pri glasovanju v parlamentu za ustavitev sovražnosti v soboto glasovalo 113 poslancev za in 43 proti politiki vlade.

Benetke. Potem ko so pred kratkim napadli komunistični demonstranti neko procesijo, je prišlo v Tarentu do spopada med komunisti in pripadniki tako zvane katoliške stranke in krščanskih demokratov.

Zagreb. Poglavnik je imenoval za šefa generalnega štaba hrvaške vojske generala in ustaškega polkovnika Tomislava Sertiča, za šefa štaba ustaške milice pa ustaškega polkovnika Ivana Herenčiča.

Tokio. Japonski poslanik v Moskvi Morishima je prispel 3. septembra na poročanje v Tokio.

Ojačena silovitost bojev na področju Antwerpna in Bruslja

Sovražni poskusi za prekoračitev Meuse razbiti - Vsi sovražni napadi na jadranskem obalnem odseku izpodleteli - Med Bugom in Narevom sestreljenih 74 sovjetskih oklepnikov - Hudi napadalni in obrambni boji na jugovzhodnem Sedmograškem

Führerjev glavni stan, 5. septembra. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

V severni Franciji se naše čete trdovratno upirajo močnim sovražnim napadalnim skupinam, ki jim je včeraj uspelo napraviti globlje vdore. Boji so se premestili na področje Antwerpna in Bruslja ter postajajo vedno bolj siloviti.

London je bil v pretekli noči zopet pod ognjem »V 1«.

Težki daljnostrelni topovi vojne mornarice so znova z dobrim uspehom obstreljevali južno-angleška pristaniška mesta, vojaške barake ter sovražne baterijske postojanke.

V Ardenih smo razbili sovražne poskuse za prekoračitev Meuse. Sovražne sile, ki so prišle severno od Charleville preko Meuse, smo s protinapadom vrgli nazaj.

V dolini Saône potekajo naši premiki kljub sovražnemu pritisku še nadalje po načrtu.

Za Brest so se tudi včeraj bili srditi boji. Naša posadka je razbila znova vse z močnim topništvom, oklepniki in letalskimi silami podprte sovražne napade.

V Italiji so izjalovile naše čete na jadranskem obalnem odseku vse sovražne napade. Krajevne vdore smo s protinapadi zajezili. V zadnjih 5 dneh velikih bojev smo uničili tamkaj preko 200 oklepnikov.

V južnem delu Sedmograške se nadaljujejo hudi napadalni in obrambni boji. V gozdnatih Karpatih imajo madžarske čete bistvene zasluge za uspešno obrambo več sovjetskih napadov. V Vislinem predmostju severnozahodno od Baranova smo z vednevnimi uspešnimi napadi kljub žilavemu sovražnemu odporu skrajšali bojno črto.

Med Bugom in Narevom so vrgli Sovjeti v boj nove oddelke. Ob istočasni sestrelitvi 74 oklepnikov smo v globini naših postojank s protinapadi zaustavili težke sovražne napade.

V Estoniji smo uničili med jezerom Virc in Dorpatom sovjetske bojne skupine, ki so bile prekoračile Embach. Pri Dorpatu so vrgle naše čete boljševike v težkih gozdnih bojih nazaj proti jugu.

Bojni letalci so sestrelili pri poskušenem napadu sovjetskih torpednih letal na nemško spremljavo v vodovju zahodno od Liepaje 9 sovražnih letal.

V pretekli noči so vrgla posamezna sovražna letala bombe na Karlsruhe.

K položaju na bojiščih

Berlin, 5. sept. K položaju na bojiščih piše vojaški sodelavec DNB-ja dr. Max Krull:

Razvoj vojaškega položaja v severni Franciji iz odmikalnega pokreta na velikem področju k osredotočenju in dokončni stabilizaciji, kot je bilo pričakovati, še ni zaključen. Pritisk zavezniških hitrih oddelkov se nadaljuje še naprej v severnovzhodni smeri ter je zajel tudi že belgijsko ozemlje. Dočim visi levo nasprotnikovo krilo, ki je moralo pustiti za seboj večji oddelek za obleganje Le Havra, še zapadno od Arrasa, so oklepniške zagozde mešanih ameriško-angleških oddelkov dosegle že mestni rob Bruslja ter stoje v južni Belgiji na področju Ardenov v boju z nemškimi zaščitnicami. Tudi sunek proti Lotaringiji se je bil nekoliko zakasnil. Vsi premiki, tako na nemški kot na nasprotni strani, streme k razjasnitvi, ki jo bomo videli verjetno že v nekaj dneh.

Ločeni od tega ogromnega bojišča se vrše obrambni boji junaških posadk v oporiščih ob atlantski obali. V prvi vrsti moramo navesti trdnjavo Brest, ki jo nasprotnik divje naskakuje. Njen odpor pa postaja vsak dan bolj žilav.

Izven velikega bojnega področja se je razvil v južni Franciji sijajen nastop, 19. nemške armade in južnofrancoske, področja, ki se je, potem ko je srečno rešila vsa prevozna, prometna in prehranjevalna vprašanja, prebila ter se sedaj skuša priključiti veliki obrambni fronti. Dejstvo, da so britansko-ameriški oddelki naleteli na vsem francoskem področju na majhen nemški odpor, jim je sicer povečalo brzino njihovega napredovanja ter jim na številnih mestih omogočilo pomembne pridobitve ozemlja. Pri tem pa ne smemo spregledati, da še vedno niso dosegli izhodiščnih postojank, ki so jih imeli Francozi in Angleži pred 10. majem 1940.

V srednji Italiji se je prav tako razvil nemški odmikalni premik, ki stoji popolnoma pod nadzorstvom nemškega vodstva. Tudi na jadranskem obalnem odseku se nasprotniku ni posrečil tako zaželen proboj. Severno od Arna bodo trčili pritiskajoči sovražni oddelki še na mnogo težko premagljivih naravnih ovir.

Na vzhodnem bojišču so važni samo boji med Bugom in Narevom, ki so zopet oživeli. Vsi ostali nastopi imajo zgolj krajevni pomen. Položaj je v glavnem nespremenjen, kar velja tudi za področje južnih in vzhodnih Karpatov, kjer se položaj vedno bolj utrjuje. Sovjetom je doslej le na enem samem mestu uspelo vdreti na madžarsko ozemlje, vendar so tudi tu protiukrepi v teku.

Moskovski ukor Angloamerikancem

Stockholm, 4. sept. Uradni sovjetski časopis »Pravda« je dal vladam v Londonu in Washingtonu oster ukor zaradi njihovega stališča k bojem v Varšavi. To je razvidno iz nekega članka londonskega lista »Daily Telegrapha«, ki obžaluje obnašanje »Pravde«, ki smatra razpravljanje o sovjetski pomoči v orožju za Varšavo, kot »vmešavanje Velike Britanije in Združenih držav v zadeve, ki se tičejo Sovjetske zveze in Poljske«. »Daily Telegraph« je mnenja, da so interesne sfere »najslabša podlaga za trajen mir«.

To govoričenje angleškega časopisa ne bo motilo sovjetske vlade, da bo tudi nadalje po lastnih načrtih postopala v vseh evropskih vprašanjih, posebno še, ker sta Churchill in Roosevelt sama prepustila Sovjetom v Teheranu prosto roko v vseh evropskih vprašanjih, s tem ko sta priznala Evropo kot Stalinovo interesno sfero.

Kar se tiče brezupnega boja varšavskih upornikov, odklanja Sovjetska zveza nadalje vsako odgovornost ter trdi, da nosijo vso odgovornost begunski Poljaki v Londonu. To potrjuje tudi neko poročilo švedskega lista »Afton Tidningen« iz Moskve, ki prinaša odlomke iz članka nekega moskovskega časopisa, ki je navedel vrsto poljskih izjav, ki so bile objavljene v inozemskih, posebno v ameriških časopisih in iz katerih je razvidno, da so dali londonski Poljaki ukaz za upor v Varšavi, ne da bi prej stopili v zvezo s sovjetsko vojsko za skupen nastop.

Stockholm. V odločilnih britanskih krogih so mnenja, da je ves »Philippsov hrup« zgolj agitatorična spremljava sistematičnega sunka Združenih držav v Indijo. Združene države si že dolgo prizadevajo, da bi izrinile Anglijo iz njenega monopolnega položaja v Indiji.

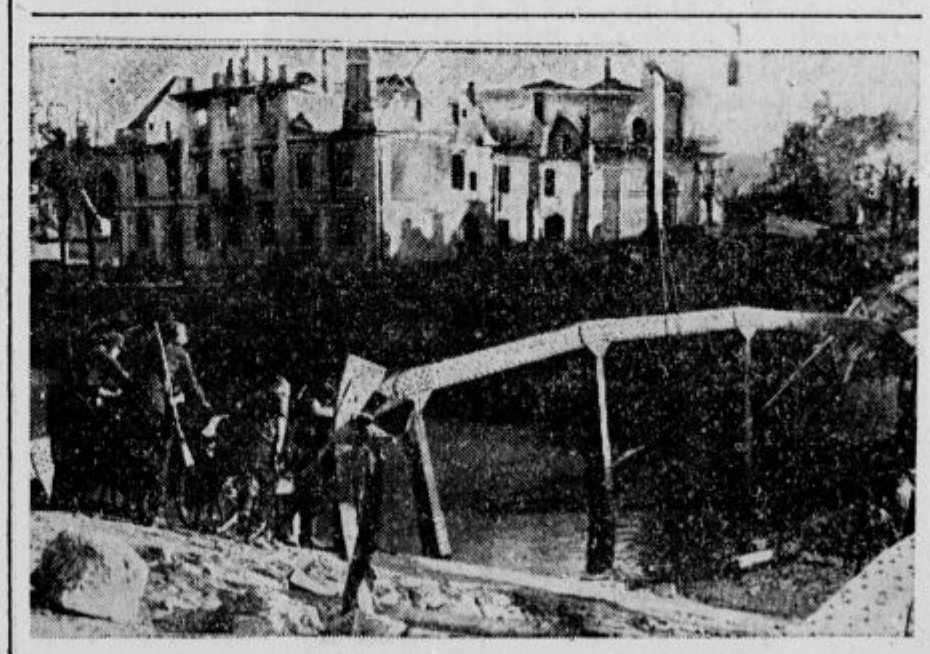

Im lettischen Kampfraum. — Über die Trümmer einer Brücke werden leichte Infanteriegeschütze gebracht.
Z letonskega bojišča. — Preko porušenega mostu vozijo lahko pehotno topništvo.
PK Aufn. Kriegsber. Weber

Ošima pri Führerju

Führerjev glavni stan, 5. sept. Führer je sprejel včeraj cesarskega japonskega poslanika Ošimo, s katerim se je dalj časa razgovarjal o perečih vprašanjih skupnega bojevanja obeh narodov.

Razgovora pri Führerju se je udeležil tudi zunanji minister von Ribbentrop, ki je imel s poslanikom Ošimo že prej prisrčen daljši razgovor.

»V 1« leti naprej

Stockholm, 3. sept. Kot javlja londonska poročevalska služba, so napadli Nemci po kratkem odmoru v torek tik pred jutrom južno Anglijo in londonsko področje znova z izstrelki »V 1«. Nastale so izgube in škoda.

Japonski protest proti ameriškemu barbarstvu

Tokio. Govornik japonskega informacijskega urada Iguchi je sporočil v ponedeljek, da je poslala japonska vlada 22. avgusta ameriški vladi preko španskega veleposlaništva v Washingtonu protest glede takozvane lobanjske zadeve. Kakor je izjavil Iguchi nadalje, so izročili istočasno slično noto tudi Vatikanu preko japonskega poslanika pri sv. Stolici ter glavnemu stanu Rdečega križa v Ženevi preko japonskega poslaništva v Bernu.

Čudne razmere v »osvobojeni« Franciji

Stockholm, 5. septembra. Razmere za angloameriškim bojiščem v Franciji postajajo vedno bolj čudne in zmešane. To vidimo vkljub strogi cenzuri številnih zavezniških poročil. Nek ameriški dopisnik je izjavil te dni, da spada med glavne naloge, ki jih mora rešiti general König, de Gaulleov vojaški guverner Pariza, razorožitev makijev. Posamezne bolješeviško navdahnjene makijevske tolpe se najenergičneje upirajo tako razorožitvi, kot razpustitvi ali enostavni prevedbi v redno vojsko. Hotele bi imeti odločujočo besedo pri politični ureditvi francoske bodočnosti ter nastopajo v posameznih mestih in okrajih zelo silovito proti domov vračajočih se političnim emigrantom, ki jim očitajo, oda se niso nič naučili in ničesar pozabili. K temu je treba prišteti še nasprotstva med makiji samimi, ker so se k njim zatekli številni kriminalni elementi.

Z razočaranjem in ogorčenjem so ugotovili ameriški dopisniki tudi, da ni nikjer opaziti nikake volje po obnovi, pač pa da ustanavljajo vse povsod vojna sodišča in revolucijske tribunale, katerih žrtve postajajo številni popolnoma nedolžni ljudje. De Gaulle nikakor ne more obvladati vseh teh težav.

Saboterji slovaške svobode

Bratislava, 5. septembra. Slovaški propagandni šef poslanik Gaspar je govoril o dogodkih zadnjih dni ter je z brezobzirno trdoto obračunal s saboterji slovaške svobode, katerih cilj je bila ponovna podreditev Slovaške pod židovsko in tujo nadoblast. Tem ljudem ni bilo za dobrobit slovaškega naroda.

Pri svoji nameri, da bi vrgli slovaški narod v službi boljševizma v bedo in revščino, so rušili saboterji pomočnike tudi med častniškim zborom. Toda izdajalci so se vračunali, tako je zaključil Tido Gaspari svoj govor. Oni bodo padli, slovaška država pa bo izšla iz te krize ojačena v svoji enotnosti in moči.

Napetost v Bukarešti

Stockholm. Razpoloženje v Bukarešti je zelo moreče, ker ljudje ne vedo, ali naj smatrajo Sovjete kot okupacijske čete ali kot nove zaveznike, javlja »Associated Press« v listu »Morgen Tidningen« iz romunskega glavnega mesta. V Bukarešti je proglasil ruski poveljnik obsedno stanje ter prepovedal posest orožja, ne da bi se poprej o tem dogovoril z romunskimi oblastmi. S tem so, tako javlja »Associated Press«, Sovjeti razorožili vse Romune. Romuni pa si želijo, da bi bilo hitro podpisano premirje, ki bi naj uradno potrdilo, da je Romunija »zaveznica« Londona. Kakor vse kaže, ne ve niti ruski poveljnik niti romunska vlada, kakšen je njihov položaj, preden bo podpisano premirje. Zato vlada v Bukarešti, kakor posebno poudarja »Associated Press«, velika napetost.

Boji na finskem bojišču ustavljeni

Helsinki, 4. sept. Tu so objavili danes naslednje vojaško poročilo o položaju:

Na Karelijski ožini je napadel nek majhen sovražni oddelek našo postojanko ob železniškem mostu pri Sorvaliju. Na ostalih odsekih motilni ogenj težkega orožja. Na nekaterih drugih odsekih našega vzhodnega bojišča so bili razpršeni ali pregnani sovražnikovi oddelki. Sovražno letalstvo je bombardiralo prednje črte in naše zaledje. Naši lovci so sestrelili en sovražnikov bombnik. V skladu s sklenjenim dogovorom so bile ustavljene sovražnosti na bojiščih 4. septembra ob 8. uri.

Berlin. Radio Sofia je javil neko sporočilo iz Londona, po katerem podčrtavajo tu sovjetski značaj nove bolgarske vlade. Nadalje so v Londonu mnenja, da bi bili podpisali pogoje premirja, četudi jih nova vlada ne bi odobrila.

K bojem med Bugom in Narevom

Berlin, 5. septembra. Med Bugom in Narevom so se znova z veliko silovitostjo razvneli hudi boji. Na tem starem bojišču, na katerem so se šele nedavno nekako zaključili širokopotezno zasnovani prebijalni poskusi, so pričeli boljševški po izredno siloviti topniški pripravi in z močno podporo oklepnikov ter bojnih letal znova napadati. Vkljub nekaterim globljim vdorom, ki so jih Nemci takoj zajezili, jim zaželeni prodor zopet ni uspel. Nemški protinapadi so nato izzvali ogorčene boje, v katerih so izgubili boljševiki v nedeljo 35 oklepnikov.

Tudi na odseku, ki leži tik severovzhodno od Varšave, je nadaljeval sovražnik s svojimi napadi, čeprav so bili mnogo manj močni ter jih je nemško topništvo razbilo že v izhodiščnih postojankah. Celotno področje med močvirji ob Bobru in Narevu in pa med Visło pri Varšavi je postalo znova žarišče bojev, ker so hoteli boljševiki vkljub vsem porazom in izgubam še vedno doseči kak prestižni uspeh, ki bi jih spravil na vzhodno-pruska tla ali pa jim odprl vrata v Varšavo. Vsa ta njihova upanja pa so se razbila ob bojnem duhu nemških grenadirjev in oklepniških strelcev. Nakopičenje sovjetskih čet na tem odseku boljševikom ni dovolilo, da bi napadli še na ostalih mestih srednjega in severnega vzhodnega bojišča. Na severnem odseku so izvršili sicer nekaj krajevnih sunkov, tako zlasti jugovzhodno od Dorpata, kjer so nemške čete medtem v smeri proti jugu prekoračile Embach, nadalje med Valkom in jezerom Virc, severozapadno od Modohna, južno od Dvine, jugozapadno od Bauska in severozapadno od Jelgave. Tudi te napade je nemško topništvo razbilo deloma že v zbirališčih in izhodiščih, ali pa so jih vrgli nazaj nemški grenadirji. Med Valkom in jezerom Virc so napadli boljševiki v temi. Imeli pa so izredno visoke izgube. Nemško letalstvo je pri tem z dobrim uspehom obstreljevalo predvsem topniške postojanke.

Zapadno od Dorpata so očistili trije estonski bataljoni močvirje severno od Embacha. Sovražnik je skušal na tem odseku podpreti svoje strelske oddelke z dovozom težkega orožja, ki pa je zašlo v uničujoči ogenj nemškega obrambnega topništva. Le del sovražnih oklepniških skupin se je bil vrnil zopet preko Embacha nazaj. V 4 dneh so izgubili boljševiki 37 oklepnikov, med njimi 12 izredno težkih, 64 tonskih voz. Nadalje so imeli okrog 3000 mrtvih in mnogo ranjenih in ujetih.

Ob velikem Vislinem loku je izvedel sovražnik le na vdornem področju pri Baranovu protinapade proti nemškim četam, ki prodirajo korakoma po miniranem, zamreženem in s protioklepniškimi zapornicami zavarovanem gozdnatem ozemlju.

Na južnem odseku se je položaj znatno utrdil. V gozdnatih Karpatih je vladalo na številnih mestih nemško izvidniško in naskakovalno delovanje v svrho razjasnitve sovražnih namer. V vzhodnih Karpatih je sovražnik napadal s četami in bataljoni, a je bil povsod odbit. Nemci so s protisunki privedli ujetnike, zadali boljševikom visoke krvave izgube ter jih vrgli na nekem mestu dalje nazaj. Tudi v južnih Karpatih so z lastnim napadom vrgli nazaj neko sovražnikovo skupino. Boljševiški ogledniški sunki so se izjalovili.

K bojem v Romuniji

Berlin, 4. sept. Na romunskem ozemlju so boljševiki sedaj z močnimi silami na široki bojni črti zasedli severno obrežje Donave. Njihove namere v posameznem še niso povsem jasne. Možno je, da nameravajo z vsemi temi oddelki prodirati proti zapadu v smeri proti Železnim vratom. Gotovi znaki pa kažejo na to, da bodo nekaj teh sil obdržali na tem področju, da bi na to v skladu z moskovskimi političnimi namerami prodrle proti bolgarsko-turški meji. To bo verjetno odvisno od nadaljnjega političnega razvoja na Balkanu, kjer se Britanci sedaj močno trudijo, da bi znova utrdili in zgradili svoje šibke postojanke. Medtem se načrtno nadaljuje boljševizacija Romunije. Kako malo so boljševiki pripravljeni smatrati Romunijo za zaveznike, ni razvidno le iz tega, da odvažajo v Sovjetsko zvezo razorožene romunske vojake z njihovimi častniki vred, marveč, da so pričeli deportirati tudi civilno prebivalstvo predvsem iz Transnistrije in iz področij zapadno od Pruta. V kraju Cracoane so po razorožitvi drugega bataljona 8. romunskega obmejnega polka pobili razen 18 vojakov vse moštvo. Ostale romunske čete, ki so se podvrgle boljševikom, so poslali včeraj brez podpore težkega orožja v borbo proti dvem prelazom v južnih Karpatih, kjer so bili razbiti v ognju hitrega orožja že pred nemškimi postojankami ob teh prelazih. Z nezmanjšano silovitostjo se nadaljujejo boji za prelaz Ditoz ter za prehode preko Karpatov severnozapadno od tod, predvsem v dolini Bistrice. S pomembnimi izgubami za Sovjete so bili odbiti številni boljševiški poskusi, da bi s svojimi oddelki v moči bataljona vdrli v nemške postojanke ob prelazih. V ostalem karpatskem predgorju tudi nadalje ni prišlo do večjih bojev.

Kršitev švicarske nevtralnosti

Ženeva. Zopet so preletela zavezniška letala švicarsko ozemlje in s tem prekršila njeno nevtralnost. S švicarske strani pripominjajo k temu uradno: V včerajšnjih večernih urah so med 18.10 in 18.22 ter med 21 in 22.56 preletela švicarsko severnozapadno mejo v skupinah ali posamezno tuja letala neznane narodnosti. Nadalje so preletela neznana letala švicarsko mejo tudi v noči na današnji ponedeljek med 0.52 in 0.58 ter med 0.59 in 1.04 in to v smeri Steinsäckingen Basel. Nadalje so na današnji pnoedeljek preletela tuja letala švicarsko mejo na področju Ženeve. Med temi letali sta se nahajali dve britanski in eno ameriško izvidniško letalo. Nad temi področji in v okoliških območjih je bil dan znak alarma.

Portugalski glas o Finski

Lizbona, 5. sept. Pri izročitvi Finske Sovjetski zvezi s pristankom Angloamerikancev, piše časopis »Voz«, gre za najbolj kričečo nepravičnost, ki se je kdaj koli zgodila. Toda Anglija in Amerika si zaradi tega ne bosta razbijali glave. Tako se dogaja s Finci isto, kot s prebivalci Baltskih držav. Zapustili so jih ter bodo na nje pozabili. Videli bomo, kako se bo razvijala politika v istem smislu kot v Baltskih državah.

Na podlagi angleških časopisnih poročil opozarja portugalski list, da ni zagotovitev finskega ministrskega predsednika, da Sovjetska zveza ne zahteva nikake brezpogojne kapitulacije, nič drugega kot besedičenje, s katerim bi rad osladil grenko pilulo. Toda v resnici je položaj tak, da so se morali Finci podrediti in bodo morali brez ugovora sprejeti pogoje, ki jih bo diktirala Moskva.

Ob koncu navaja »Voz« Churchillove besede, ki jih je ta izrekel leta 1941., ko Sovjetska zveza še ni bila »ljubi zaveznik« Angloamerikancev. Churchill je takrat dejal: »Ako bi morala ugasniti luč svobode, ki tako jasno sveti nad severnim ledom, potem bi morali to smatrati pač za znak povratka v najbolj črne čase, v katerih so izginili vsi sledovi 2000 letnega človeškega napredka.«

Norveški glasovi k dogodkom na Finskem

Oslo, 4. sept. Tukajšnji časopisi izčrpno zavzemajo stališče k dogodkom na Finskem: »Aftonposten« piše, da ne pomenja prelom finskih odnošajev do Nemčije nikakega presenečenja. Časopis podčrtava, da je vsled finskega obnašanja nastala nevarnost za ves sever. Vojaško pomoč, ki jo je nudila Nemčija Finski, je sprejela Nemčija na sebe, ker še nikdar ni zapustila svojega zaveznika. Če pa mislijo Finci sedaj, da ne potrebujejo več te pomoči, potem bodo kmalu dobili nov dokaz za staro izkušnjo, da se ne morejo odtegniti boju z boljševizmom, ne da bi stavili na kocko narodni obstoj. Na koncu obsoja »Aftonposten« obnašanje Anglije napram Finski ter ugotavlja, da poudarja uradna finska izjava pritisk, ki sta ga izvajali Anglija in Združene države na Finsko, s čemer je ponovno potrjeno, da je zahodnim silam povsem vseeno, kakšna usoda bo doletela male narode. »Morgenposten« pripominja, da je med tem ko je bila Nemčija napram Finski vedno jasna in nedvomljiva, izdala Anglija ne le Evropo, marveč tudi Finsko. »Fritt Folk« piše, da je predložil boljševizem sedaj svoj račun in Anglija ga mora povsod plačevati, tako v Italiji, Franciji, na Balkanu in sedaj tudi na Finskem. Časopis poudarja tovariško in odkrito obnašanje Nemčije do Finske. Nemčija se je bila tudi zoperstavila Molotovim zahtevam do Finske, ki jih je ta predložil v Berlinu. Zaključno pripominja »Fritt Folk«, da se mora tudi Norveška čuvati, da Anglija tudi nje ne bi nekoč prodala.

Finski begunci na Švedskem

Stockholm, 4. sept. Kakor javlja agencija TT prihajajo na Švedsko nadaljnji finski begunci. Samo preko begunske karantenie Umea (severna Švedska) je prispelo na Švedsko preko 2000 finskih beguncev. V nedeljo je prispelo v Umeo na čolnih kljub slabemu vremenu 30 finskih beguncev.

~ ~ ~

Kratka poročila

Berlin, 5. sept. V bitki za zapadne dohode v Padsko nižino je ležalo težišče britanskih napadov dne 4. septembra v obalni nižini. Na ozkem področju so tamkaj napadali zavezniki z globoko razporejenimi silami in 120 oklepniki. Vkljub tej tvarni premoči in vkljub neprestanemu navalu do pozne noči jim je uspel le krajeven vdor, pri katerem so morali plačati dobesedno vsak kvadratni meter zemlje z izredno visokimi žrtvami. Severnovzhodno od Morciana so Nemci ta vdor s protinapadom zaustavili. Ob obalni cesti je nemško topništvo razbilo britanske napade še preden so dospeli do glavne nemške bojne črte.

Berlin. Lovska jata št. 52 pod poveljstvom nosilca hrastovih listov podpolkovnika Horabaka je dosegla svoj 10.000. odstrel od pričetka vojne. Ta lovska jata se je z zgledním napadalnim duhom odlikovala v neštevilnih zračnih bojih na zapadu, na Balkanu, Kreti in vzhodu ter je lahko s ponosom javila, da je prva nemška lovska jata, ki je dosegla 10.000 zračnih zmag.

Stockholm. Kakor javlja tukajšnji dopisnik lista »Basler Nachrichten« izgleda, da tako zvani poljski »osvobodilni odbor« ne bo sprejel predloge ministrskega predsednika poljske begunske vlade v Londonu Mikolajczyka. Ta »osvobodilni« odbor zaseda sedaj v Lublinu. To je prvi vtis, ki ga je vzbudil odmev iz Moskve in Lublina v tukajšnjih poljskih krogih. S sovjetske strani pa poudarjajo, da ne leži odločitev pri sovjetski vladi, marveč pri lublinskih Poljakih.

Kupujte knjige Sl. knjižnice!

Lokomotiva in vagončki

Neštetokrat slišimo, kako se znajo stari komunisti čuvati, da ne bi kaj preveč žrtvovali, čeprav je njihovo geslo »žrtve morajo biti«. Partijci so vedno v ozadju; njihova naloga je, da ženejo naprej v pogubo sanjaške kaline, ki naj le prelivajo kri za internacionalo... Saj kalinov na svetu ne bo nikoli zmanjkalo... Drugače je z njimi, starimi izkušenimi partijci! Oni se morajo ohraniti, kajti gorje »delovnemu ljudstvu«, če bi izgubili svoje »požrtvovalne« voditelje!

Pa ne le sedaj, ko divja na Slovenskem komunistična revolucija, tudi pred leti, ko je bil še mir, so se znali pravi partijci varovati, pa četudi je zaradi tega moralo trpeti nič koliko zapeljancev.

L. 1938. je izdal Albin Breznik svoje spomine iz političnih zaporov v Sremski Mitrovici, kjer je preživel 6 let robije, na katero je bil obsojen zaradi komunistične agitacije, pa se mu je v treh letih zagnusil komunizem, ko je do dna spoznal zločinsko sebičnost zastopnikov kominterne. Svojo knjigo je imenoval »V plamenih rdečega pekla«. Zapori so se namreč zaradi norosti emisarja kominterne, ki je bil tudi v njih zaprt, spremenili v pravi pekel.

Ta zastopnik kominterne je neprenehoma zahteval od sojetnikov, naj prirejajo demonstracije, gladovne stavke in druge norosti, pa se je sam znal vedno pravočasno umakniti, da ga niso zadele najhujše posledice. Že takoj ko je bil prijet, je v preiskavi izdal celo vrsto svojih sodelavcev, ker je mislil, da se bo tako rešil zapora. Pričakoval je celo to, in zasliševalni organ ga je pustil v njegovi veri, da bo za svojo »odkritosrčnost« in »skesanost« dobil celo potni list in vozovnico za Ameriko, kjer se bo lahko spet uspešno boril »za blagor delovnega ljudstva«, pa s tem ni bilo nič, ker zakon je zakon...

Pa tudi potem, ko je bil mož — pisatelj mu je nadel imel Janez Kurnik — zaprt skupaj s tistimi, ki jih je on izdal, ni izgubil samozavesti emisarja kominterne, ampak je zahteval tudi od njih popolno pokorščino pri vseh stavkah in drugih norostih, ki si jih je izmislil. Saj je bil komunist, ki je pil učenost pri viru — v moskovski šoli za komunistično agitacijo!

Kljub temu se je nekoč drznil obrniti na Kurnika nek kaznjenec komunist, ki zastopniku kominterne nikakor ni mogel odpustiti njegove zgovornosti za časa preiskovalnega zapora in zaradi tega tudi ni bil voljan slediti njegovim norim zapovedim. Takole mu je očital izdajalstvo: »Tovariš, kako si mogel biti tako nepošten in spraviti toliko ljudi v nesrečo?«

Janez je najprej zardel in nad drznim vprašanjem obmolknil. V zadregi si je dal opraviti okoli nosa, čeprav ga ni nič srbel.

»Čudno vprašanje, dragi tovariš,« je nato odvrnil s hinavskim glasom. »Mislim, da bi lahko imel več razumevanja za težavno nalogo voditeljev delovnega ljudstva. Velike funkcije, velika odgovornost. Napakam se tudi mi funkcionarji ne moremo izogniti, naše gibanje je podobno vlaku, ki hiti proti svojemu cilju — revoluciji. Če pade voditelj — lokomotiva — kaj hočejo vozovi sami? Vozov-mase ni težko nadomestiti, dobre lokomotive pa so redke. V korist delovnega ljudstva je, da ne izgubi »voditelja«, ki ima dolžnost, da se ohrani. Človek ne sme misliti samo nase, ampak tudi na druge...«

»Ti se izvijaš vprašanju! S tem, da si spravil v nesrečo ljudi, ki so bili tvoji tovariši, pač nisi koristil delovnemu ljudstvu. Ti ljudje bi koristili proletariatu na svobodi, ne pa v ječi; to moraš priznati!«

»Tvoji pomisleki izdajajo čustveno navlako, ki se je še nisi iznebil, kljub temu, da se prištevaš »avantgardi« proletariata. Pravi revolucionar ne pozna nobenih predsodkov in gre preko vsega, če vidi v tem sredstvo za dosego svojega cilja — hotel sem reči, za dosego svetovne revolucije, ki naj prinese človeštvu odrešenje...«

»Po mojem mnenju,« ga je prekinil opozicionalec, »nima to nobene zveze z odrešenjem človeštva. To je vprašanje človekove morale in vesti, ki jo, kakor sklepam iz tvojega govorjenja, istovetiš s predsodki buržujskega porekla.«

»Vse, kar izvira iz buržujske ideologije,« se je od zadržanega srda razvnel Janez, »je zame predsodek. Poznam samo razredno moralo in vest. Mi pripadamo delavskemu razredu in naša morala je delavska. Dovoljuje vse, kar koristi proletariatu. Zdi se mi, tovariš, da ti še mnogo manjka do prave razredne zavesti, zato je nesmiselno razgovarjati se s teboj. Pravi proletarci govore drugače...«

»Drugače, kakor ti,« mu je posegel v besedo opozicionalec, »ki si se iz ‚razredne zavesti' spuščal v razgovore s policijskimi komisarji... samo, da ti ne pripadaš delavskemu, ampak lopovskemu razredu!«

Razgovor s Kurnikom se je kmalu raznesel med komunisti zaporniki, ki jim je bila Kurnikova brezobzirnost in podlost le prevelika, da bi ga še priznavali za člana komunizma, o katerem so tedaj še vedno mislili, da res pripravlja odpravo vseh krivic in uvedbo boljšega reda. Odslej niso nazivali Kurnika drugače kot »lokomotivo«. Tovariša, katerega je lokomotiva spravila v ječo, so klicali: »Tonček, revolucionarni vagonček!« Med zaporniki je bilo tudi nekaj komunistov železničarjev, ki so o Janezu — lokomotivi — govorili s strokovnimi izrazi. Če se je kdo z lokomotivo sprehajal po sobi, so dejali: »Lokomotiva ‚foršiba' in spravlja vagone na ‚štokglajz'.« Železniške lokomotive se delijo v razne serije. Tako so tudi zaprti železničarji dejali o Kurniku: »Naša lokomotiva je bolj majhne vrste. Spada na ozkotirno progo razrednega boja.« Pa so se močno zmotili...

Vse blazno delo Kurnikovo, ki je prineslo jetnikom neznosno življenje zaradi vednih disciplinskih kazni, je komunistična partija Jugoslavije v celoti odobrila. V ječo je vtihotapila celo okrožnico, v kateri je bilo napisano med drugim:

»Kdor ne bi hotel biti član omenjene zajednice (kaznilniške komunistične organizacije, ki jo je vodil Kurnik — del komunistov ga namreč ni poslušal, torej bil v opoziciji) in ne sodelovati pri vseh njenih akcijah (gladovnih stavkah itd.), ne bo mogel po prestani kazni več delovati pri delavskem gibanju. Bo torej veljal za izključenega iz partije in tudi ne bo mogel več nositi naziva komunist (Po potrebi bo likvidiran, bi dostavili, če bi bili odkritosrčni.) Politika kaznilniške komune (Kurnika) popolnoma ustreza idejnim smernicam razrednega osvobodilnega boja naše partije in kominterne.

Z revolucionarnim tovariškim pozdravom

politični tajnik CKKPJ (centralnega komiteta komunistične partije Jugoslavije).«

In take revolucionarne »lokomotive« vodijo še danes komunistično gibanje za »osvoboditev delovnega ljudstva«. Iz golega ljubezni do delovnega ljudstva morajo biti te lokomotive tudi vedno v ozadju, kajti »človek ne sme vedno misliti samo nase, ampak tudi na druge«, kot je lepo dejal Kurnik.

Ubogi revolucionarni vagončki: nekomunisti v OF, prisilni mobiliziranci in novinci, vi se pa le prekucujte s tira, ki pelje v obljubljeni raj! Saj vagončkov nikoli ne zmanjka, pa četudi bi jih, glavno je, da pride na cilj »lokomotiva«!

»Naš bog so rop, požig, umor . . .«

Včeraj smo priobčili pod naslovom »Kako je v sončnih Brdih?« delni prepis pisma, ki ga je poslal »Štab Briško-beneškega odreda« štabu II. bataljona. Iz priobčenega odlomka je lepo razvidno, kako komunistično poveljstvo naroča svojim podrejenim »tovarišem«, naj ljudstvu lažejo in ga zapeljujejo. Po tem uvodnem navodilu pismo nadaljuje: »V najkrajšem času se bo oglasil eden član našega štaba, verjetno jaz sam! Zato je potrebno, da v tem času Vi izvršite sledeče predpriprave: dane politične direktive od tovariša Mirota temeljito preštudirajte in prenesite na samo moštvo, utrdite politični in vojaški kader v vojaškem in političnem oziru; mobilizirajte vse sposobne za vojsko; samo s tem na Vašem sektorju, da mobilizacijo vršite v Benečiji s prepričanjem in potrebo vstopa v naše vrste. Ne pozabite pa vršiti mobilizacije v Breginjskem Kotu. V Breginjskem Kotu vršite mobilizacijo na sledeči način: zberite vse spiske vseh vojnih obveznikov, poberite v vasi, v katero boste šli, vse najboljše, zdrave, krepke fante in može. V logarju takšne novomobilizirance podučite in prepričajte o potrebi današnjega boja, o situaciji in skupnega sodelovanja v NOV. V slučaju **dezerterstva dezerterju izvršite rekvizicijo čimprej in to zaplembo njegovega deleža pri hiši, kateri mu kot dediču pripada.** Vsak takšen slučaj dobro obrazložite in utemeljite pri moštvu in civilnem prebivalstvu... Smrt fašizmu — Svoboda narodu.

Politkomisar Černugoli France Zorko.

Načelnik štaba: Remškar Tine.

Tedaj! Zamolčite ljudem, da ste rdeči komunisti, lažite jim, da se borite za kralja Petra in spravite jih z nasiljem in grožnjami k tolovajski vojski! To so nauki, ki jih daje komanda svojim komunističnim hlapcem. Ali ni v nebo vpijoč zločin, da na tak podel način izrabljajo nezavedne in nepoučene beneške Slovence?

Kako je v sončnih Brdih?

V izpopolnilo našega članka z dne 5. avgusta priobčujemo še naslednje pismo, ki je bilo zaplenjeno v štabu 9. korpusa.

Štab briško-beneškega odreda.

Položaj, 19. 7. 1944.

Štabu IX. korp. NOV in POJ.

Odsek za kadre. — Položaj.

Na vaš dopis z dne 17. 7. 44 K 1508 Vam odgovarjam sledeče: Po hajki nas je ostalo prav malo. Morali smo begunce zopet mobilizirati. Sedaj pri pomanjkanju kadra moramo tudi te mobilizirati za funkcionarje. Upoštevati morate razmere in razpoloženje Bricev po novembrski hajki, pa se ne boste čudili, da so ostali doma.

Referent za kadre: Remškar Tine.

Podel komunistični zločin

V noči od 27. na 28. avgust je zločinska roka nastavila peklenski stroj poveljniku domobranske posadke v Kanalu Teodorju Šuligoju pod njegovo posteljo in mu tako končalo mlado življenje. Po zločinskem naklepu v Tolminu — podel atentat na slovenskega borca v Kanalu. Tako se bore s strahopetnimi badoljevci povezani izdajalski komunisti. Vsa ost njihovega umazanega boja je naperjena v prvi vrsti proti zavednim slovenskim fantom, ki se žrtvujejo, da bi v Primorju zmagala naša narodna stvar.

Da bo naš narod vedel...

Da bo naš narod na Goriškem vedel, kdo je njegov krvnik, objavljamo seznam sodnikov IX. korpusa, ki »operira«, t. j. mori in pleni na Goriškem. Seznam je bil zaplenjen ob ofenzivi.

Puc Boris, predsednik višjega sodišča, poročnik, vstopil v NOV. 10. septembra 1943;

Dougan Danilo, šef sodnega odseka, poročnik, vstopil v NOV 9. septembra 1943;

Svetek Leo, sodni instruktor, podporočnik, vstopil v NOV 10. sept. 1943;

Kolenc Črtomir, sodni instruktor, podporočnik, vstopil v NOV 10. septembra 1943;

Gašperič Milan, šef administracije, vodnik, vstopil v NOV 10. septembra 1943;

Kobe Boris, državni tožilec.

To so imena samih ljubljanskih promenadnih levov, ki za naše kmete, posebno pa za Goričane, niso imeli nikoli drugega kot zaničevanje. Kakor je razvidno iz priložene tabele, so vstopili v NOV šele ob zlomu Italije, ko je vsa ljubljanska krokarija mislila, da bo po nekaj dneh zmagoslavno prišla k polnim koritom. Toda zelo so se zmotili pri svojih računih. Ker so jim postala tla na Dolenjskem prevroča, so prišli izvrševat svoj krvniški posel na Goriško.

~ ~ ~

Iz Gorice

Smrt zavednega borca. Kot žrtev zahrbtnega atentata je v noči od 26. na 27. avgust padel v Kanalu poveljnik tamošnje posadke slovenskih narodnih stražarjev Teodor Šuligoj. Doma s Slapa ob Idriji je kot zaveden narodnjak že ob začetku spregledal OF in spoznal v njej rdeče internacionalce. Zato je bil trn v peti strupenim vaškim terencem. Že v oktobru so ga domači komunisti obsodili na smrt. Na morišče ga je peljala 10 ljudi močna komunistična patrola toda posrečilo se mu je uiti. Kot eden prvih se je oprijel domobranske ideje in se odzval klicu domovine. Bil je vzgled vsej četi. Pred očmi je imel samo en cilj: kako pomagati ubogi domovini in jo rešiti strašnega rdečega terorja. Naj počiva v božjem miru! Ohranili mu bomo častno spomin!

Slovesno umeščen. V soboto 26. avgusta je bil v goriški stolnici slovesno umeščen novi slovenski kanonik msgr. Alojzij Novak, dekan v Črničah, o čigar imenovanju smo svoječasno že poročali. Novi stolni kanonik zavzema med slovensko duhovščino odlično, vodilno vlogo. Iskreno želimo, da bi mogel na novem, odgovornosti polnem mestu dolgo uspešno delovati za blagor našega ljudstva.

Učiteljski tečaj v Gorici. V septembru se bo vršil v Gorici tečaj slovenščine za učitelje, ki so dovršili italijansko učiteljišče. Tečaj bo trajal približno en mesec. Na koncu bodo državnopriznani izpiti, dopolnilna matura, ki bodo kandidatom dali pravico poučevati na slovenskih ljudskih šolah.

Gospodarstvo

Rajfajznovke na Štajerskem. Iz poslovnega poročila Zveze rajfajznovk na Štajerskem je posneti, da je znašalo število članic konec leta 1943 690, do konca maja 1944 pa je naraslo na 707. Racionalizacija v kreditnem poslovanju je bila privedena h koncu. Hranilne vloge so narasle v primeri z letom 1942 na starem ozemlju za 44.7, na Spodnjem Štajerskem za 76.9%. S tem je povprečje zvišanja na Štajerskem veliko višje kot v ostali Nemčiji. Posojila so se zmanjšala za 20%, krediti v tekočem računu pa so ostali v glavnem neizpremenjeni. Polovica članic je izvedla zvišanje poslovnega deleža na 50 mark. Blagovne zadruge so imele boljše poslovanje, pa tudi mlekarske. Kletarske zadruge so se razvijale zadovoljivo. Te zadruge dosegajo za 20% višjo ceno kot je krajevno običajna cena.

Ugodno finančno stanje Portugalske. Nekdaj se je portugalska država odlikovala po svojih stalnih deficitih državnega proračuna. Pod vodstvom dr. Salazarja pa se je položaj temeljito izpremenil. Portugalska je stopila v vojno s polnimi državnimi blagajnami, ker je vse presežke rezervirala za slabe čase. Presežek je znašal l. 1939 1.2 milijarde eskudov, pa se je do konca 1941 zmanjšal na pol milijarde. Nato pa je vlada uvedla davek na vojne dobičke in si je zopet napolnila blagajne, kljub temu, da sta bili pretekli dve leti zelo slabi. Do konca leta 1943 so blagajniške rezerve države narasle na 650 milij. eskudov, čeprav je bilo za 1 milijardo več izdatkov kot je bilo proračunano.

Enotni računi v Nemčiji. Državni minister za oborožitev in vojno proizvodnjo Speer je predpisal uvedbo enotnih računov. Novi enotni računi pomenijo za izdajatelja kot za prejemnika računa znatno poenostavljenje in prihranke pri delu. Sedaj je glava računov pri državi poenotena in mora račun vsebovati nekatere, gotove podatke po formularju Din 4.991. Vsak prejemnik računa se mora zadovoljiti z računom, če je izstavljen na tem formularju in ne sme zahtevati več podatkov.

Nepismeni in živilske karte. V Braziliji nameravajo zaradi vedno bolj naraščajočega pomanjkanja uvesti karte za meso. Vendar pa bo to zelo težko izvesti, ker je večina prebivalstva v glavnem mestu nepismena.

Nemški uvoz na Hrvatsko. Hrvatsko ministrstvo za obrt, industrijo in trgovino je odredilo, da se morajo vsi računi za uvoženo nemško blago glede cene in kakovosti blaga prekontrolirati. To kontrolo izvršuje trgovinska zbornica v Zagrebu s svojimi ekspoziturami v Osijeku, Sarajevu, Splitu in Dubrovniku odnosno zbornica v Banjaluki.

Igla — škarje. Ker so sedaj v Nemčiji krojaška dela omejena večinoma na popravila starih oblek, se je pojavila vedno bolj potreba, predvsem izrezati stare šive in razparati blago, kar je povzročalo veliko dela. Sedaj pa je bila patentirana nova iznajdba: igla — škarje, kar je prav za prav igla, ki je na koncu prištrena kot škarje in s tem reže stare šive. Konica se vbada v šive, nato pa ostro rezilo konice prereže šive. Držalo pa je seveda topo. S tem se lahko odpirajo stari šivi.

Ljubljana Borovnici

Na željo gosp. prezidenta div. generala Rupnika bo v nedeljo, 10. septembra, pod okriljem Socialne pomoči s sodelovanjem Slovenskega Rdečega križa in Šolskijske dobrodelne pisarne po vsem mestu v Ljubljani nabiralna akcija denarnih prispevkov v korist po letalskih napadih močno prizadetemu prebivalstvu v Borovnici.

Nabiralna akcija bo pod geslom: Ljubljana-Borovnici.

Ljubljančani, odzovite se klicu in prošnji Socialne pomoči ter priskočite na pomoč svojim sobratom v stiski in nesreči!

NOVI GROBOVI

✝ **s. Kornelija Roškar.** V torek ob 6 zjutraj je umrla v Vincentinumu Marijina sestra Kornelija Ana Roškar. Rojena je bila 24. junija 1888 v Cogentincih v Slovenskih goricah. Požrtvovalno je stregla mnogim bolnikom po domovih. Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, 7. septembra ob dveh popoldne. Na mrtvaškem odru leži v Zavetišču sv. Jožefa.

✝ **Ančka Bizjak.** Danes so položili k večnemu počitku na pokopališče pri Sv. Križu v splošni bolnišnici umrlo gdč. Ančko Bizjak iz Višnje gore. Plemenita pokojnica je bila rojena v Colu na Krasu. Kot petnajstletno dekle je vstopila v službo pri pok. župniku Texterju. Zvesto mu je služila do njegove smrti skozi 35 let. Bila je tiha, delavna, globoko verna in nikdar ni odrekla potrebnemu svoje nesebične pomoči. Vsi, ki so bili deležni njene vdane dobrote, bodo molili za njeno blago dušo.

✝ **Marija Kink.** V Ljubljani je umrla gospa Marija Kink. Blago pokojnico bodo spremili na zadnji poti v sredo, 6. t. m. ob štirih popoldne z Žal, kapele sv. Jakoba, na pokopališče k Sv. Križu.

Naj rajnim sveti večna luč in naj v miru počivajo! Njihovim preostalim naše iskreno sožalje!

Rdeči križ poroča

Note za vojne ujetnike. Vojni ujetniki v Nemčiji prosijo, naj bi jim RK poslal note naše narodne in umetne glasbe (vokalne, orkestralne in klavirske). Zaradi tega se obračamo do lastnikov odvišnih not s prošnjo, naj bi jih podarili nam za vojne ujetnike. Prevzemamo jih v glavni pisarni, Marijin trg 5, med uradnimi urami.

Pozivi. V poizvedovalnem oddelku, Marijin trg 5, naj se zglase pri referentu III nastopne osebe ali njih svojci: Žan Vera, Hönigmann Kristina (učiteljica), Pakiž Jože in Franc (Lipovšca), Berdon Milan, Antončič Anton (nadzornik žel. skladišč v Črnomlju), Žvan Davorin.

Zahvale. RK so naklonili: neimenovan lir 500 za paket vojnemu ujetniku; neimenovan lir 100 mesto zdravniškega honorarja; uradništvo Kmetske posojilnice lir 300 za vojne ujetnike mesto cvetja na grob g. Julija Deu. Prisrčna hvala!

Zgodovinske probleme Azije in Evrope in vdori mongolskih hord na Zapad, v veličastni podobi razgrne pred nami MIHAEL PRAVDIN v svoji

obširni knjigi: **DŽINGIS-KAN**

IN NJEGOVA DEDIŠČINA

(Izšlo v zbirki »Naša knjiga«). — Umetniško opremljena s podobami in zemljevidi 160 lir.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred škofijo 5. Miklošičeva 5.

Ne moremo upati, da bi zgradili nov svet, ne da bi posamezniki postali boljši. *(Madame Curie.)*

Koledar

Sreda, 6. kimovca: Zaharija, prerok; Donacijan, škof in mučenec; Petronij, škof. **Četrtek, 7. kimovca:** Marko Križevčan, mučenec; Melhijor, Grodecki, mučenec.

Kino Matica

Nedolžna grešnica« ob 16 in 19.

Kino Union

»Friedemann Bach« ob 17 in 19.15

Kino Sloga

»Lahko dekle« ob 16 in 19.

Lekarniška služba

Nočne službe imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Obvestila Prevoda

Dodatne živilske nakaznice za težke delavce za mesec september bo mestni preskrbovalni urad začel deliti po številkah potrdil tako, da pridejo na vrsto v sredo 6. t. m. številke 1 do 100, v četrtek 7. t. m. številke 101 do 200, v petek 8. t. m. številke 201 do 300, v soboto 9. t. m. številke 301 do 400, v ponedeljek 11. t. m. številke 401 do 500, v torek 12. t. m. številke 501 do 600, v sredo 13. t. m. številke 601 do 700, v četrtek 14. t. m. številke 701 do 800, v petek 15. t. m. številke 801 do 900, v soboto 16. t. m. številke 901 do 1000, v ponedeljek 18 t. m. številke 1001 do 1100, v torek 19. septembra pa številke 1101 do 1300. Mestni preskrbovalni urad opozarja podjetja in delavce, da morajo pri prevzemu dodatnih živilskih nakaznic predložiti za delavce, rojene v letih 1914 do 1926, glave osnovnih živilskih nakaznic. Podjetjem oziroma delavcem, ki glav osnovnih živilskih nakaznic ne bi predložili, urad ne bo izdal dodatnih živilskih nakaznic.

»Oddajniška skupina Jadranske primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 6. september:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav, vmes: 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda — 12.45 Prenos osrednjega nemškega sporeda — 14 Poročila v nemščini — 14.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Lahka glasba — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Otroško uro vodi Slavica Vencajs — 17.45 Za razvedrilo — 18.30 V srcu droben napev zveni — 19 Slovensko napevo poje tercet sester Dobrškovih — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Razgledi — 20 Poročila v nemščini — 20.15 IV. Dvořakovo sinfonijo v g-duru op. 88 izvaja dunajski simfonični orkester pod vodstvom Jonela Perlea — 21 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Pisana ura — 22 Poročila v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Prijetni spomini — 23 Prenos nemškega osrednjega sporeda.

Šolske vesti

Na II. državni mešani meščanski šoli v Ljubljani — Zg. Šiška bodo popravni izpiti dne 11. septembra 1944 ob 7.30. — Završni izpiti v jesenskem roku bodo v dneh 12., 13., 14., 15. in 16. septembra t. l. — Vpisovanje bo dne 2., 3. in 4. oktobra t. l., od 7.30 do 11 dopoldne v konferenčni sobi v III. nadstropju. Podrobnosti bodo razvidne na oglasni deski. Pričetek pouka bo dne 12. oktobra t. l.

Razpored izpitov na IV. moški realni gimnaziji. Ravnateljstvo obvešča, da se bodo izpiti v jesenskem roku vršili po tem-le razporedu: — Sprejemni izpiti bodo 11. sept. s pričetkom ob 8. uri. Prošnje se bodo sprejemale do 9. septembra dopoldne. — **Popravni, razredni, privatni ter dopolnilni izpiti** bodo od 15. septembra dalje po razporedu, ki bo objavljen na razglasni deski poleg ravnateljeve pisarne na portu uršulinskega samostana. Privatisti naj predlože prošnje opremljene z dokumenti najkasneje do 9. septembra. — **Nižji in višji tečajni izpit** (celotni in popravni) pričnc 25. septembra ob 8. uri. — Ravnateljstvo.

Na III. moški gimnaziji v Ljubljani (Bežigrad) bo sprejemni izpit za I. razred v ponedeljek, 11. septembra ob 8 v poslopju uršulinske meščanske šole v Nunski ulici. Prijave, kolkovane s 6 lirami, sprejema ravnateljstvo v pisarni za Bežigradom do sobote, 9. septembra opoldne. Priložiti je rojstni list in spričevalo o dovršenem 4. razredu ljudske šole. — Razredni izpiti se bodo pričeli v ponedeljek, 11. septembra, popravni izpiti v petek, 15. septembra in privatni izpiti 18. septembra. Pričetek izpitov ob 8. uri. Vsi izpiti bodo v poslopju uršulinske meščanske šole v Nunski ulici. V veži iste šole so razglašeni tudi natančni razporedi vseh izpitov. — Vpisovanje za novo šolsko leto bo 2. do 6. oktobra po razporedu, ki bo pravočasno objavljen. — Ravnateljstvo.

Ravnateljstvo I. ženske realne gimnazije v Ljubljani sporoča, da se bodo vršili jesenski izpiti na zavodu, in sicer: sprejemni izpiti za I. razred 11. do 12. septembra. Razredni, razredni popravni, višji in nižji tečajni izpiti, dopolnilni in privatni izpiti od 18. do 30. septembra po razporedu, objavljenem na razglasni deski v Lichtenturnowem zavodu. — Vpisovanje učenk za šolsko leto 1944-45 bo od 2. do 6. oktobra po razporedu, ki bo pravočasno nabit na razglasni deski. Ravnateljstvo opozarja, da se nobena učenka ne bo mogla vpisati brez potrebnih listin, kot so davčna potrdila, zadnje šolsko spričevalo, prepis invalidskega potrdila za učenke-hčerke invalidov in potrdila župnih uradov o rojstvu 5—6 in 7 ali več otrok, kjer pride to v poštev. Učenke staršev s 7 ali več otroki ne potrebujejo davčnega potrdila. — Višja šolska oblast je tudi za šol. l. 1944-45 dovolila I. klas. razred. V ta razred naj se vpišejo le deklice, ki se lahko učijo jezikov in imajo primerno veselje do latinščine (in grščine). — Ravnateljstvo.

Pregled in ocenitev zasebnih gozdov

Komisija mestnega županstva za pregled in ocenitev zasebnih gozdov bo spet nadaljevala s pregledi in ocenitvijo še ostalih gozdnih parcel k. o. Zg. Šiška, ki se nahajajo na Brdu. Gospodarje gozdov vabimo, naj se udeleže tega komisijskega ogleda. Sestanek komisije bo v ponedeljek, 11. t. m., ob 8. uri pri opekarni na Brdu.

Rokodelski oder

8. septembra ob 5 popoldne »Desetnik in sirotica« (Pepelka).

KMALU BO IZŠLA DRUGA KNJIGA VELIKE TRILOGIJE

Handel - Mazzetti:

»ŠTEFANA«

V tem delu je orisan razplet romantične ljubezni plemiča Händla in preproste Štefane, ki se je posvetila Bogu. Kdor je prebral prvi del, gotovo že težko čaka na nadaljevanje, ker je zgodba napeta od prve do zadnje strani.

Kdor še nima prve knjige, naj si jo takoj kupi, da bo imel delo v celoti. Trilogija bo v kras vsaki knjižnici.

Drobne novice

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 7. septembra ob pol sedmih s sv. mašo z blagoslovom za žive in rajne člane v uršulinski cerkvi. Udeleženci pobožnosti dobe ta dan popolni odpustek.

Stolna kongregacija za akademske izobražence ima sestanek v četrtek, dne 7. t. m. ob 6.

Za pok. Golouhom Leopoldom, domobranskim častnikom pripravnikom, bodo v četrtek, 7. t. m. pri vseh oltarjih v cerkvi M. Pom. na Rakovniku ob 7 zjutraj sv. maše za pokoj njegove duše. Tovariši in prijatelji vabljeni!

Danes v sredo ob pol 8 bo v cerkvi Sv. Družine v Mostah sv. maša za pokojnim domobrancem Ludvikom Keršičem. Prijatelji in znanci vabljeni!

Letna skupščina »Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani« bo v petek, dne 8. septembra t. l. ob pol 10 dopoldne v salonu gostilne Mrak na Rimski cesti št. 4.

Podpornemu društvu za gluhonemo mladino v Ljubljani je poklonilo uradništvo mestnega domovinskega urada znesek lir 220 v počastitev spomina pok. g. Ivana Bratoka. Darovalcem se društvo najtopleje zahvaljuje.

Ubožna, bolna mati šestih otrok, prosi prav lepo za staro obleko svojim petim deklicam in sebi. Darove sprejema uprava »Slovenca« oziroma pove naslov.

Za dijake-inje srednjih in strokovnih šol prične nov eno- ali dvomesečni strojepisni tečaj 5., 6. in 7. septembra. — Vpisovanje dnevno. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji. — Praktično znanje, vsakomur koristno. — Informacije, prospekti: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

UMETNOSTNA RAZSTAVA

MIRKO KUJAČIĆ

• SALON NOS — PREHOD NEBOTIČNIKA •

Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji pričenjajo 5., 6. in 7. septembra. — Lahka desetprstna metoda. Učnina zmerna. — Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Vpisovanje dnevno. — Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v vsakem zasebnem ali javnem poklicu. Informacije, prospekti: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

Danes bo na šoli Glasbene Matice dodelitev k posameznim strokovnim učnim močem in določitev urnika. Zato naj pridejo gojenci, ki so se vpisali za klavir ob 15, gojenci za violino ob 16, gojenci ostalih predmetov pa ob pol 17. v Hubadovo pevsko dvorano kjer bodo zvedeli dodelitev, nakar se bo v posameznih učnih sobah takoj določil urnik za redni pouk, ki se bo začel v četrtek, dne 7. t. m. Vpisovanje je zaročno med uradnimi urami v pisarni Glasbene Matice tudi še nadalje.

Desetnik in sirotica ali Pepelka je naslov mladinski igri ki jo priredi Rokodelski oder na praznik 8. septembra. Starši, pripeljite svoje male.

Podrti križ. V gozdu blizu vasice Luže je nad 200 let kraljevalo božje znamenje, ki ga je ljudstvo postavilo v zahvalo Bogu, ker ga je rešil strašne kuge. Nad 200 let je kraljeval ta križ, »kužni križ«, kakor ga je ljudstvo samo imenovalo. Pa so se našli izrodki, ki so izšli iz tega sicer tako poštenega in bogatoječega ljudstva, mladi zločinci, ki so to božjo in narodno svetinjo podrli in oskrunili. Kaj je bilo ozadje tega podlega dejanja in kakšne so bile posledice, bomo imeli priliko videti na praznik v petek, dne 8. t. m. ob 18 v frančiškanski dvorani, kjer bo uprizoril Delavski prosvetni krožek Rosovo igro pod gornjim naslovom.

~ ~ ~

Tramvaj je začel voziti

V torek zjutraj niso mnogi mogli verjeti, da je začel tramvaj spet voziti. Ko so začuli nekateri njim zelo znano zvonjenje tramvaja, niso mogli verjeti, da se je tramvaj spet pojavil na ljubljanskih progah. Po 4 dneh temeljitega počitka je tramvaj v torek zjutraj začel na vseh progah voziti v veliko veselje mnogim ljudem, ki zjutraj hodijo v službe. Tramvaj je vozil do 9, nato je počival, popoldne je spet prevažal potnike in zvečer.

Zadnje sredstvo - ženske

Vedno bolj je razvidno, da si komunisti veliko več uspeha obetajo od »razkroja« domobrancev, kakor pa od svoje »vojske«. Vsa svoja sredstva »mobilizirajo« za uspeh nove taktike. Po svojem starem načelu »Vsak poskus revolucije je obsojen na neuspeh, če pri njem ne sodelujejo ženske« so komunisti k »razkrojevanju« domobranstva vpregli tudi ženske. Neuspelemu razkrojevanju komunističnih vohunov so sedaj priskočile na pomoč rdeče ženske! Pravijo, da tja, kjer hudič odpove, žensko pošlje...

Komunistična »Protifašistična ženska zveza« se je obrnila na ženski del OF z letakom, v katerem priporoča naslednje:

1. »Način dela pri razkroju domobranstva naj bo isti kot pri odpravljanju skrivaštva: z letaki, parolnimi lističi, napisi, predvsem pa z ustno propagando, samo da posvetimo temu več pažnje.«

2. »Pristopite k vsem domobrancem z ustnimi razgovori ali s pismi. Začnite sistematično razkrajati v postojankah domobrance.«

Gotovo so komunisti prepričani, da bo to zadnje najučinkovitejše sredstvo — ženske — uspelo. Toda ali so ti tolovaji že pozabili, da smo mi isto njihovo taktiko z ženskami že pri badoglievcih opazovali?

Druga točka komunističnih navodil pomeni z drugimi besedami: zapeljujte domobrance, ponujajte se jim, samo da jih boste mogle »razkrojiti«.

Žene in dekleta, ki ste sprejele ta navodila, ali vas ni sram, kako vas gozdni tolovaji izrabljajo in žrtvujejo rdeči revoluciji?

Slovenski domobranec pa na ta navodila odgovarja:

Na tisto komunistično žensko, ki se je pred leti javno vlačila z badoglievci, se domobranec še ne ozre ne! Naj nas po cestah še tako prilizljivo ogleduje, nam še na misel ne pride, z njo govoriti.

Slovenski domobranci smo pravo zadeli, ko smo v roke vzeli puške. Ne bomo jih odložili prej, dokler ne bodo komunisti iz naših vasi in gozdov izginili.

»Mi ne bomo odgovarjali maršalu Titu...«

Tako je dejal med drugim tajnik Glavnega odbora DPA g. Jan Maks na protikomunističnem predavanju ljubljanskih služkinj. Predavanje se je vršilo preteklo nedeljo 27. avgusta t. l. ob 17 v dvorani Pokrajinske delavske zveze na Miklošičevi cesti. Dvorano so docela napolnile ljubljanske služkinje. Kar prijetno je človeku pri srcu, ko vidi zbrana dekleta iz najrazličnejših krajev slovenske zemlje.

Prvi je govoril g. Trškan Vinko in obdelal predavanje z naslovom »Komunizem in vera!«

Mi vsi vemo, koliko naših najdražjih Slovencev je pobitih zato, ker so bili zavedni Slovenci. Večina ljudi ni vedela, kaj je komunizem. Mnogo smo slišali o dogodkih iz Španije, pa smo rekli, saj ni tako hudo. Dogodke v Španiji nam je lažniva agitacija slikala v lepši luči, resnica pa je ostala le resnica. Naši komunisti so že takrat hodili v Španijo na generalno preizkušnjo in se vadili, kako bodo morili svoj narod. Pri nas pa so gotovi zaslepljenci govorili, da smo veren narod, da se kaj takega ne more zgoditi. Danes pa vidimo, da se je pri nas leti v Španiji. Kakor v Španiji so se do pičice godilo vse to, kar se je pred tudi pri nas požigale cerkve, šole, domovi in cele vasi in se morili lastni bratje. Vzrok vsemu temu je komunizem, ki ne priznava vere, ne Boga in ne cerkve.

Govornik je svoje predavanje podprl z mnogimi dokazi! — Ogorčena in krvava borba našega naroda z brezbožnim komunizmom je zanesljivo znamenje, da je slovenski narod zdrav, ker je veren. To je pa tudi dokaz, da naš narod umreti noče in umrl ne bo! ne bo!

Predavatelj je žel od služkinj vsestransko priznanje.

Takoj nato je govoril tajnik Glavnega odbora DPA g. Jan Maks. V kratkih besedah je orisal sedanji položaj in posebno naglasil, kako veliko skrb imajo OF-arji, kaj bo z našimi domobranci in z našim protikomunističnim delom. **»Mi za svoje delo ne bomo odgovarjali ne Stalinu ne židovskim mogotcem, ne kriminalcu Titu in ne gnili ljubljanski OF-ariji, temveč samo našemu in edino slovenskemu narodu!«**

Ne bo nas sram dajati odgovorov za svoje delo, pač pa si bomo šteli v čast in ponos, da smo tudi mi pomagali pri graditvi lepše bodočnosti slovenskega naroda.

Vse služkinje so govor g. tajnika sprejele z zadovoljstvom, s svojo udeležbo na predavanju pa so znova izpričale, da so eno z vsem ostalim slovenskim ljudstvom v borbi proti zločinskemu komunizmu.

KULTURNI OBZORNIK

Obisk pri profesorju dr. Milanu Vidmarju

pisatelju nove tehnične knjige.

Te dni je izšla v založbi knjigarne Kleinmayer & Bamberg velika knjiga univ. prof. dr. teh. ing. Milana Vidmarja pod naslovom »Transformation und Energieübertragung«, ki budi zanimanje pri lajikih že po svoji ogromnosti (knjiga ima 918 strani in 348 slik ter stane 780 lir!), pri strokovnjakih pa bo gotovo deležna svetovnega priznanja. Ker se ne morem spuščati niti v najnavadnejše naznanilo notranje vsebine knjige, slutim pa važnost publikacije za našo, kakor tujo elektrotehnično znanost ter je tudi verjetno, da še tako kmalu ne bomo mogli prinesti strokovne kritike v našem listu, sem se napotil h gospodu avtorju samemu s prošnjo, naj mi blagovoli nekaj sam razodeti o namenu in glavnem smislu svoje razprave, kajti na ta način naše bravce najlaže informiramo o izidu in pomenu tako važne tehnične knjige.

Našel sem g. predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti v njegovi delovni sobi v njegovi vili pod Rožnikom takoj tik Kolmannovega gradu. Drevesa z grajskega vrta mu delajo senco pri delu v prvem nadstropju, kjer ob pisalni mizi spravlja v znanstvene odnose rezultate svojega laboratorija na tehnični fakulteti. Sediva ob majhni mizici, v katero je intarzirana šahovnica, ki prišleca takoj opozori, da ni na obisku samo pri znanstveniku, temveč tudi svetovnem šahovskem mojstru.

»Še vedno šahirate, gospod predsednik?«

»Vsak torek se nekoliko vedriva ob šahu z mojstrom Vasjem Pircem, da ne pozabiva.«

Preden prideva do stvari same, ki me je napotila k njemu, govoriva še o njegovih filozofskih knjigah, ki jih je izdal pisatelj nekaj let pred vojno in katerih ena je izšla tudi v nemškem prevodu ozir. predelavi.

»Zadnjič so me v knjižicah dali na indeks, pa prav res ne vem, zakaj. V tisti knjigi razlagam samo svoj pogled naravoslovca na svet in dokazujem, da v tem svetu ni vzročnosti, temveč da je glavno slučaj. Odkod pa ta slučajnost in kdo s temi slučaji regira, tega vprašanja se nisem dotaknil, ker to stoji izven mojega območja naravoslovja ter posega v izrazito območje teologije. Mislim celo, da bi s tem napravil lahko teologiji uslugo, kajti: močnejši je Bog, ki vlada s slučajnostmi, kakor pa z naravnimi zakonitostmi. Tako mi je priznal tudi visoki cerkveni dostojanstvenik, s katerim sva govorila o tej stvari. Pa to samo tako mimogrede.«

In tako sva prišla na novo knjigo. In gospod profesor mi je pravil — kar je omenil tudi v uvodu h knjigi —, da je s pisanjem te knjige hotel premagati vojni čas in njega morečo grozo.

»Že nad trideset let se ukvarjam s teorijo in prakso graditve transformatorjev in napisal sem o tem že nad petdeset člankov ter celo šest knjig, zdaj pa sem prišel na nov problem, ki sem si ga stavil takoj ob začetku te vojne ter ga skušam rešiti v tej svoji knjigi. Doslej sem gledal in raziskaval transformator od znotraj, zanimal me je problem njegove gradnje na dogmatično danih osnovah, sedaj se ga kritično pogledal od zunaj, to je: ali so te osnove, na katerih sem doslej gradil transformatorje, res tako dogmatično nespremenljive in potrebne, ali pa so v kakšnem razmerju od dejstva izven njega? Tako sem stopil na drugo področje ter z njega pogleda na svojo specialno polje. Elektrotehnika je namreč tako razvita in tako obširna veda, da se je delila sedaj že na svoje specialnosti. Tu sem pa sklenil rešiti problematiko dveh takih specialnih strok, namreč: 1. gradnja transformatorjev in 2. prenašanje energije na dolge razdalje. Tako sem torej začel višji problemski kompleks, raziskavajoč skupno problematiko dveh, že specializiranih strok, ki se sicer razhajate, pa sem ju skušal zopet združiti.

Problem prenašanja elektrike na velike razdalje je postal v zadnjih časih zelo aktualen in bo po vojni še vse bolj pereč. Gotovo je, da bo državno gospodarstvo terjalo po vojni velika električna podjetja, morda eno samo za vso državo, kajti s tem bo elektrika postala 1. cenejša, 2. uporabnejša in 3. ne več žrtev egoističnega koristoljubja. Že s pokojnim dr. Natlačenom sva govorila o enem samem takem podjetju v Sloveniji. Zdaj pa vemo za načrte električnih vodov iz Skandinavije v Nemčijo, iz Alp v južno Italijo, iz Kujbiševa v Moskvo itd. In ta prenos na velike razdalje je bilo treba enkrat teoretično utemeljiti, izračunati vse možnosti, prenesti v sklad s transformatorjem in njega notranjim ustrojem itd. Zadnje čase so se ustanovili posebni inštituti za podobna študijska raziskavanja (Berlin 1941 in drugod). Jaz sem jih vodil na našem inštitutu in prišel do rezultatov, katere podajam sedaj v obliki izgrajenega sistema kot prvi v svetovni elektrotehnični literaturi v tej knjigi, ki je zato izšla v svetovnem jeziku. S tem sem že podal problematiko knjige ter podčrtal njen pomen v tehnični književnosti.«

»Gospod profesor, v kakšni zvezi je ta nemška knjiga s slovensko knjigo, ki ste jo pred kratkim izdali pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti?«

»Ko sem pisal to nemško knjigo, sem prišel na problem, ki bi ga bilo treba podrobneje raziskati, da bi prišel do za knjigo uporabnih rezultatov. In tako sem obdelal posebej edotični problem, ki sem ga izdal pri naši Akademiji pod naslovom: »Veletransformatorski problemi.« Takšna je zveza med tema knjigama, ki vsaka zase rešujeta svojo problematiko.«

»Ali ni morda za slovensko podjetje založba takšne knjige riskirana?«

»V mojem primeru mislim, da ne. Kakor vem, je celo že vsa razprodana. Razprodana teoretično seveda, to se pravi: naročilnice iz vsega sveta so tu, kako pa se bo razposlala tja in kako bo prišla založba do denarja, je pa seveda drugo vprašanje. Zdaj so prišla naročila iz vsega dosegljivega sveta: iz Nemčije, Finske, skandinavskih držav, Romunije, Madžarske, Bolgarije, Španije itd. Tako bo le malo knjig ostalo za naše kraje, zlasti še, ko se bo svet odprl še bolj na stežaj. Jaz zase sem vesel, da se mi je posrečilo premagati težo vojske s pisanjem tega dela ter da sem ga pripeljal do objave. Zdaj si bom dal malo počitka tu v hladu Rožnika, dokler zopet ne primem za pero, saj veste: en rešen problem vzbudi sto drugih...«

Še sva govorila z gosp. predsednikom, sedeč nasproti okna proti Rožniku, njegovega »Pogleda v svet«, pa ne več o knjigi, o kateri sem se zadovoljil s temi podatki. Vem, da nisem podal niti sence njene vsebine, niti malo metode znanstvenega postopanja v njej, ne rezultatov, temveč šlo mi je le za to, da naši bralci dobe vsaj glavni pojem o knjigi, ki je prišla te dni v Ljubljani na trg, to se pravi: na svetovni knjižni trg. O tej knjigi predsednika Slovenske akademije znanosti bomo ob priliki še prinesli strokovno naznanilo, zdaj samo opozarjamo nanjo. G. profesorju pa se lepo zahvaljujem za oznako svojega dela.

ld

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Koroška dekleta se udejstvujejo za vojne namene. V okviru vsesplošne vojne so že v aprilu začeli pripravljati vse potrebno za zaposlitev 12—18 letnih deklet na Koroškem. Deklice so si lahko same izbrale vrsto podjetja, veliko se jih je priglasilo v tovarne, druge v gospodinjstva, v razne kuhinje in podobno. Dekleta so se povsod odločno izkazala in bila v veliko pomoč starejšemu osebju povsod pri delu.

Razni tečaji in šole za obrtniški naraščaj. Na Koroškem so v času te vojne odprli že 18 učilnic za razne obrtniške poklice in mimo tega še 14 učnih tečajev, ki jih je obiskovalo 2700 gojencev in gojenk. Splošno je bilo v vojni vseh tečajev 300 in se je na njih več ko 9000 fantov in deklet izvežbalo za razne obrti.

Celovška elektrarna je odprla učni tečaj za električarje. Vsesplošna vojna zahteva, da se za električarje izučijo predvsem mlade moči in zato je omenjena elektrarna odprla tak tečaj. Dolinar, župni upravitelj za mladino, je ob tej priliki pozdravil mlade električarje in jim razložil pomen dolžnosti, ki jih mora mladi naraščaj izpolniti v električni stroki.

Otrok se je ponesrečil. Mihael Pušnik, 3 letni posestnikov sin, je tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo in se zdravi v bolnišnici v Klagenfurtu.

S Spodnje Štajerskega

Odlikovanja. Grenadir Anton Tetiškovič iz kraj. skupine Borl, ptujski okraj, je bil odlikovan z železnim križem 2. stopnje. — Iz krajevne skupine Slaptinci, okraj Št. Jurij ob Ščavnici, sta bila z železnim križcem 2. stopnje odlikovana višji desetnik Fromm Karel in desetnik Franc Kraksner, a naddesetnika Friderik Kraksner in Karel Kraksner sta prejela vojni zaslužni križec 2. stopnje z meči. — Iz krajevne skupine Tezno pri Mariboru je bil desetnik Jožef Zver odlikovan z železnim križcem 2. stopnje. Desetnik Jožef Dobej iz kraj. skupine Sv. Križ pri Mariboru pa je prejel železni križec 2. stopnje.

Novi službeni vodja državnega komisarja v Mariboru. — Gauleiter in državni namestnik dr. Überreither je v Mariboru razrešil njegove službe dosedanjega državnega komisarja višjega skupinskega SS vodjo in policijskega generala Ulrika Greifelta in imenoval na njegovo mesto višjega državnega svetnika Herberta Leonhardta.

Pogreb v Braslovčah. Te dni so tu pokopali Franca Körblerja, ki je še nedavno obhajal 50 letnico svojega dela in 75 letnico svojega rojstva. Krajevni skupinski vodja Rassmanith mu je govoril na grobu, spominjajoč se njegovega zaslužnega udejstvovanja za družino, dom in domovino.

Kako je prav za prav z letošnjo vinsko letino? Poročila, da je letošnje dolgotrajno deževje združeno s številnimi neurji in uimami zelo kvarno vplivalo na razvoj vinske trte in grozdja posebej, odgovarja resnici. V času od konca maja, skozi ves mesec junij in še v juliju se je vrstilo deževje z nevihtami in nalivi tako, da je bilo skoraj nemogoče pri sedanjem pomanjkanju delavskih moči pravočasno škropiti vinsko trto proti peronospori, ki v mokrotnih tleh še posebno močno nastopa. Tudi škropiva in sicer dobrega ni bilo dovolj in ob pravem času na razpolago. V krajih, kjer prevladuje ilovica, je peronospora močneje nastopila nego tam, kjer je kamniti ali peščeni teren. Zaradi tega pravijo poročila, da je baš v Ljutomerskih in Slovenskih goricah peronospora uničila do 70% trtnega nastavka. V kamnitih in peščenih legah, kakor so Pekre, podpohorski vinogradi, deloma Haloze in konjiški okoliš, pa je škoda od peronospore manjša. Pač pa se je zelo razširil letos črv kiseljak, ki uniči mnogo grozdja že v prvem razvoju. Ob koncu julija in avgusta pa se je neprimerno močno razširil še oidij (grozdna plesnoba). Kar bo ostalo, bo pa dobro.

Tudi ženske so odlikovane. Višjo sestro Trudo Wachet, sestro Alojzijo Rozman (Rossmann) in sestro Amalijo Kossi (Kosi) je Gauleiter osebno odlikoval za njih požrtvovalnost o priliki letalskega napada na Maribor in jim podelil zaslužni vojni križec 2. stopnje z meči.

Pet in dvajset let zveste službe. Višji rudarski ravnatelj združenih rudnikov v Celju, inž. E. Löffler, je te dni obhajal 25 letnico svojega udejstvovanja.

Razstava v Ormožu. Številne štajerske gospodinje kuhajo za ranjene nemške vojake. V skupnem delu pripravljajo mezgo in jo izročajo bolnišnicam. Ženstvo iz Ormoža je priredilo tozadevno razstavo, kjer je razstavljeno 102 kg mezge in 102 kg dušenega sadja, delo 30 žensk v 362 urah.

Celična zborovanja v Celju in Velenju. V celjskem mestnem območju je bilo več celičnih zborovanj. Govorniki so obravnavali krajevne naloge in njih vplivanje na prebivalstvo in vojno delovanje. Tudi v Velenju je bilo tako zborovanje, ki je bilo dobro obiskano, v celjskem okraju pa se zborovanja še nadaljujejo.

Zaradi dopusta se trgovine ne smejo zapreti. Po naredbi državnega pooblaščenca za totalno vojno uporabo z dne 24. avgusta 1944 so ukinjene vse odredbe, ki so uradno dopuščale, da se trgovine zaradi kakega dopusta smejo zapreti. Vsi trgovski uslužbenci iz trgovskih podjetij, ki so bila doslej zaradi dopustov zaprta, se morajo takoj javiti pri svojih gospodarjih, da nastopijo službo.

Huda nesreča starčka. 82 letni Hastec iz Dobrotne vasi v občini Prihovi v mariborskem okraju se je z mlatilnim strojem peljal na polje, a se je spotoma zadel avto obenj in mu povzročil težke notranje poškodbe in rane na glavi. Ponesrečenca so z vozom Rdečega križa prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Spodnještajerski brambovec korporal Štefan Jaut iz krajevne skupine Maribor III je bil odlikovan z železnim križcem 2. razreda.

Tvornica Doctor in drug v Mariboru je ustavila svoj obrat, ker je pač bilo v Mariboru zadnja leta ustanovljenih preveč tekstilnih podjetij. Delavce so prevzele druge tovarne. Ravnatelj Fišer se zdravi v Egiptu. Obolel je težko na pljučih. Poročil se je s komteso Pijo iz Fale.

Ptuj in okolica v znamenju totalne vojne. Okrožni vodja in deželni svetnik Bauer sta razen vodij krajevnih skupin in okrožnih voditeljev povabila na splošno vojno dolžnost vse tozadevne moške in jim razjasnila nujnost položaja, ko je treba napeti in izčrpati vse sile v vojne namene.

Velik kamnolom so odkrili v mariborski okolici. V ožji mariborski okolici je malo kamna, pač pa mnogo ilovice in laporja. Pravijo, da so zaradi tega tudi ljudje bolj mehkega značaja. Kamen za mariborske in okoliške stavbe so morali že od nekdaj dovažati s Pohorja ali Kozjaka. Nedavno pa so odkrili v ozadju hriba »Wolfzetl« na severozapadni strani Maribora na župnijskem posestvu velike skale trdega kamna, ki bo prav prišel za stavbe in ceste.

Odlikovanje. Martin Fekonja iz krajevne skupine Sv. Anton v Slov. goricah je bil odlikovan z zaslužnim križcem 2. stopnje.

Umrl je dr. Dobaj, odvetniški kandidat iz Maribora. Pokojnik je bil rodom iz Svečine, kjer je bil njegov oče mesar in trgovec. Oče je bil znan kot značajen kmečki domoljub in velik šaljivec, sin pa je bil v prejšnji svetovni vojni pri neki železniški nesreči močno poškodovan na glavi.

Iz Hrvaške

Spremembe v hrvaški vladi. »Deutsche Adria Zeitung« poroča, da je bilo v Zagrebu uradno sporočeno, da je Poglavnik dr. Pavelič izvršil večjo spremembo v sestavi hrvaške vlade. Po tem sporočilu je Poglavnik razrešil nadaljnjega opravljanja poslov dosedanjega notranjega ministra dr. Lorkoviča, vojnega ministra Ante Vokiča, glavnega ravnatelja za javno varnost in red dr. Milutina Jurčiča in policijskega ravnatelja v Zagrebu dr. Josipa Vragoviča. Istočasno so bili imenovani za notranjega ministra ustaški polkovnik dr. Frkovič, za vojnega ministra viceadmiral Steinfel, za prometnega ministra dosedanji državni svetnik dr. Jožef Dumandžič, za glavnega ravnatelja za javno varnost in red dosedanji veliki župan ustaški polkovnik Erik Lisak ter za policijskega ravnatelja v Zagrebu ustaški major Ivan Kirin. Istočasno je bil razrešen opravljanja svoje službe general Čanič kot poveljnik hrvaške vojske. To službo bo v bodoče vršil sam minister za vojsko in mornarico viceadmiral Steinfel.

Iz Srbije

Srbska nacionalna delovna služba. O njej poroča v srbski prilogi nemškega gospodarskega lista »Südost-Echo« vodja te družbe Mil. Marčetič. V članku navaja, da je Srbija predvsem poljedelska država. To dejstvo pomeni, da je zanjo ureditev rečnih strug, zgraditev potrebnih nasipov, prekopov in nabava potrebnih strojnih naprav za odvajanje talne vode, zelo važna. Srbija ima še danes približno 167.000 hektarjev ozemlja, ki je deloma zamočvirjeno, deloma pa izpostavljeno vsakoletnim poplavam, ter zato ne prihaja v poštev za obdelovanje. Takega ozemlja je približno 70.000 hektarjev v dolini Velike Morave in 36.000 v Mačvi. Ko se bo to področje izsušilo, se bo srbski žitni pridelek letno dvignil najmanj za 8700 vagonov.

Rešitev tega vprašanja je prevzela srbska nacionalna delovna služba skoro kot svojo častno dolžnost in obvezo. Na ta način je postala nacionalna delovna služba pionir nove politike, t. j. politike dela. Etični cilj, ki ga pri tem zasleduje sedanje srbsko vodstvo pa obstoja tudi v tem, da mladino uvaja v pravilno razumevanje in pojmovanje vzvišenih in plemenitih ciljev, ki jih ima delo za skupnost. Zato mora vsak mlad Srb stopiti v to šolo ter jo absolvirati za obnovo svoje domovine. Vsak se mora zavedati, da je resnično ud naroda ter da mora zanj delati in živeti. V poldrugem letu je absolviralo to šolo več kot 22.000 mladine. Poročilo za leto 1942 navaja, da je bilo v tem času opravljenih nič manj kot 4,451.072 delovnih ur. V naslednjem letu se je število delovnih ur zvišalo celo na 6,353.390 ur. S svojim dosedanjim delom je srbska nacionalna delovna služba mnogo doprinesla, da se srbsko narodno gospodarstvo tako lepo popravlja ter pripravlja za svojo vlogo v povojnem času. Zato so sedanji srbski vodilni krogi prepričani, da tudi v bodoče ne bo mogla nobena šola bolje zagrabiti mladine kot nacionalna delovna služba ter jo prepojiti z etosom dela in tako iz nje napraviti res dobre in poštene državljane.

TEL. **KINO »UNION«** 22-21

Odlomki iz življenja nadebudnega, toda nesrečnega sina velikega mojstra nesmrtne muzike J. S. Backa

»Friedemann Bach«

Gustav Grindgens, Camilla Horn, Wolf Liebeneiner, Leny Marenbach.

PREDSTAVE ob 17 in 19.15!

TEL. **KINO »SLOGA«** 27-30

Willy Fritsch in Friedl Czepa v zabavni komediji

»Lahko dekle«

Sodeluje Rene Deltgen, Paul Kemp in drugi odlični umetniki.

PREDSTAVE ob 16 in 19!

TEL. **KINO »MATICA«** 22-41

Velezabavna kmečka burka z JOEM STOECKELOM v glavni vlogi

»Nedolžna grešnica«

PREDSTAVE ob 16 in 19!

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Medmašne muhe in praprot

»Nadležen in siten je kot medmašne muhe,« pravijo na kmetih stari ljudje o človeku, ki okrog prodaja svojo sitnost. Letos so sedaj med mašami postale muhe v hudi vročini sila nadležne. Mnogi iščejo sredstva, da bi se teh muh na kak način iznebili. Zlasti v kuhinjah so muhe močno nezaželene. Druga leta so se gospodinje muh ubranile z muholovkami. Teh letos ni nikjer naprodaj. Nekateri pravijo, da je sveža praprot dobro sredstvo za preganjanje muh. Praprotin duh baje odganja muhe iz kuhinje in iz sob. Dalje pravijo, da je praprot dobra tudi proti drugemu mrčesu.

Tatovom krompirja stopajo na prste

Po njivah v mestu in bližnji okolici se neprenehoma množe tatvine krompirja na njivah. Brezvestni ljudje, ki ne razlikujejo med svojo in tujo lastnino, ki dvignejo silen vik in krik, ko jim kdo izmakne najmanjšo malenkost, a potuhnjeno ždé, ko kradejo na debelo krompir po njivah, so sedaj pod strožjo kontrolo nočnih čuvajev. Kontrola je dobro organizirana. Policijska kronika je že zaznamovala dve aretaciji zaradi tatvine krompirja.

V torek, na dan sv. Janeza Obglavljenega, so zasačili na neki njivi 41 letnega delavca Florijana Z., ki je bil brez posla, a se je ukvarjal s tatvinami krompirja. Rad je robkal po njivah. Ponoči okoli ene, ko je bilo vse mirno in tiho, ga je zasačil čuvaj na njivi, ko je nakopal že do 100 kg krompirja. Bil je aretiran in izročen sodišču. Aretirana je bila dalje 32 letna lahkoživka Ana G., ki je prav tako kradla krompir na njivi. Tudi njo so odvedli v sodne zapore, da prejme primerno kazen na sodišču.

Realne eksekucije in dražbe

Vsakovrstne rubežni, tako mobiliarne, kakor tudi realne, so sedaj redke. Prve rubežni so skoraj povsem izostale, druge se pojavljajo v zemljiški knjigi. Ta je v avgustu zaznamovala 6 predlogov za uvedbo realne eksekucije, s katero so bile na 6 nepremičninah prisilnim potom vknjižene razne terjatve v skupnem znesku 52.949 lir, lani avgusta je bilo 12 predlogov za skupni znesek 126.186 lir. Letos avgusta zemljiška knjiga ni zaznamovala nobene nove dražbe nepremičnin.

Tatvina elektromotorja

Posestniku na Brezovici Franu Urbančiču je bil pred 10 dnevi ukraden 18.000 lir vreden elektromotor. Tat je motor naložil na ročni voziček in ga odpeljal. Tatu so kmalu izsledili. Policija je zaradi tatvine elektromotorja aretirala 34 letnega Jožeta L., doma iz okolice Tomišlja. Izročen je bil sodišču.

Ponaredil je osebno izkaznico

Policija je prijela in odvedla v sodne zapore 17 letnega Jožeta Z., rodom iz občine Veliki Gaber na Dolenjskem. Po mestu se je izdajal pod napačnim imenom. Ponaredil je tudi osebno izkaznico na lažno ime. Izkaznico je ukradel svojemu znancu.

Nepremičninski trg v avgustu

Kako se je razvijal nepremičninski trg v avgustu? Razni seznami kažejo, da je bilo povpraševanje po nepremičninah živahno, mnogo večje kot pa ponudbe. Naprodaj so bile razne nepremičnine v vrednosti okoli 10,000.000 lir, toda mnogo je bilo interesentov, ki bi radi do 25,000.000 lir investirali v nepremičnine. V nekaterih predelih mesta so se cene nepremičninam zelo dvignile. Zemljiška knjiga okrajnega sodišča ljubljanskega je v avgustu zaznamovala do 19 prenosov lastninske pravice na osnovi kupnih pogodb Prodane nepremičnine predstavljajo kupno vrednost 1,632.955 lir. Razen tega je bilo zaznamovanih 6 starejših kupnih pogodb iz leta 1940. in 1941. v vrednosti do 22.717 Din. S temi kupnimi pogodbami so bile prodane male zemljiške parcele v okolici.

Ukradena kolesa

Ne mine dan brez tatvine koles. Pred dnevi je policijska kronika zaznamovala 4 tatvine skoraj novih koles. Samo dne 12. t. m. so bila ukradena na raznih krajih 3 kolesa. Na škodo Salezijanskega zavoda je bilo na Rakovniku ukradeno 12.000 lir vredno, črnopleskano kolo »Miele« s tov. št. 531.589. Josipu Zupančiču je bilo na Gosposvetski cesti št. 8 ukradeno 16.000 lir vredno, sivopleskano kolo »Adler«. Angeli Majcenovi na Ižanski cesti št. 3 je bilo izmaknjeno žensko, črnopleskano, 10.000 lir vredno kolo »Puch«. Miklavžu Jakilu je bilo 13. t. m. v Gledališki ulici odpeljano 15.000 lir vredno kolo »Diamant«.

* * *

Tri nove tatvine koles. Apoloniji Pogačarjevi je bilo na Vodnikovem trgu ukradeno 6000 lir vredno žensko kolo »Torpedo« s tov. štev. 06.624. — V Kolodvorski ulici je bilo Leopoldu Petelinu ukradeno črno pleskano moško kolo »Prior« s tov. štev. 533.140. Kolo je vredno 8000 lir. — V Beljaški ulici je bilo ukradeno Karlu Grudnu kolo »Standard«, vredno 6000 lir. Kolo nosi tov. številko 78.802.

MALI OGLASI

Službe dobe

Gospod. POMOČNICA pridna in poštena za vsa gospodinjska dela se sprejme takoj. — Hrana in plača dobra. Naslov v upravi »Sl.« pod št. 7757. (b

SLUŽKINJO vajeno samostojne kuhe in gospodinjskih poslov išče res dobra hiša, samo 2 odraslih oseb. Plača in hrana dobra. Pogoj poštena, mirna, pridna. Dekleta so bila v tej službi le po več let. Pojasnila v trgovini Žužek, Tavčarjeva 11. (b

Poizvedbe

IZGUBILA SEM 2 kružni karti, 2 krompirjevi, 1 tobačno na ime Kranjc, Okiškega št. 18. Za nagrado naj obdrži 2 kružni karti in 1 krompirjevo. — Vrniti na naslov: Trgovina Medved, Zaloška cesta.

Kupimo

POZOR! Kupujem vreče in vse tekstilne odpadke ter plačam po najvišji ceni. GREBENC Alojzij, Gallusovo nabrežje 39, Ljubljana. (k

Kolesa

ŠPORTNO KOLO štrapacno kolo in dve damski kolesi - prodamo. Kolesa so prvovrstnih znamk, ohranjena kot nova. Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3. Vhod skozi vežo.

Stroji

ČRPALKA električna za hišni vodovod, ugodno naprodaj. Pojasnila pri »ELHOMA«, Sv. Petra cesta 5.

Pohištvo

KUHINJSKE MIZE in stokrle dobite po ugodni ceni v trgovini »Ogled«, Mestni trg 3, vhod skozi vežo.

Živali

PRAŠIČKE 6 tednov stare prodam. — Dobe se v Jaršah št. 2, občina Ježica. (j

Prodamo

6 RJUH in 2 blazini s perjem, vse dobro ohranjeno, ugodno prodam. Naslov pove uprava Slovenca št. 7891.

BLAGO za par moških srajc, prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7899. (l

PEGE IN LISAJ vam zanesljivo odstrani »ALBA« krema DROGERIJA KANC, Židovska ulica 1. (l

CEV gumijasta, nekaj komadov po 10 metrov in več, ugodno proda. »ELHOMA«, Sv. Petra cesta 5. (l

15 m RJAVE KONTENINE prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7898. (l

JEDILNI KIS si lahko sami pripravite. Z navodilom v drogeriji KANC, Židovska 1. (l

EKSCENTER STISKALNICO 25 tonsko, tovarniško novo, ugodno proda: R. Razpotnik, uvoz industrijskih in ostalih strojev — Ljubljana, Pražakova 8/I. (l

MRČES IN GOLAZEN uši, stenice, bolhe, ščurke, molje, miši, podgane, voluharje in bramorje zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska 1.

MOŠKO STARO OBLEKO dobro blago in ene dobro ohranjene moške nizke čevlje št. 42 prodam. Krakovski nasip 26, pritl., levo. (l

POSTELJO s skoraj novo žimnico in garnituro posteljnine čisto novo ter nočno omarico prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7895. (l

Razno

STENICE vam uničimo s plinom, stanovanje takoj uporabno. Naslov pustite v zaprti kuverti v upravi »Slovenca« pod »Diskretno« 7888 (r

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 2

Zaprosil je Boga, naj mu odpusti ta greh, da doslej ni zadostno cenil njegovih milosti ali da jih ni dostojno sprejemal. Nato se je zahvalil Bogu za veliko milost, ki jo je dodelil njemu, nevrednemu grešniku, ko je njegovo življenje obogatil z dobroto in še za potrpljenje, ki mu ga je izkazal, ko ga te milosti že zdavnaj ni oropal, čeprav je bil tako nehvaležen in mu je manjkalo vere in zaupanja. In slednjič je v navalu nenadno porajajoče se bojazni molil, da bi mu Bog v svoji neskončni ljubezni še nadalje ohranil srečo, da bi držal, isto roko miline in brezmejne ljubezni nad njim ko doslej. Zakaj od te srečne ure dalje je sklenil, da bo položil v njegovo očetovsko roko vse svoje življenje, vso svojo srečo, sleherno gubo svojega srca in duše, kakor se spodobi pravemu kristjanu. V vsem je hotel zaupati Njemu — Njemu, ki je vsemogočen, vseveden, najdobrotljivejši vladar neba in zemlje — da bo nato iz vsega srca, kot še nikoli, mogel reči: »Tvoja volja naj se zgodi, Tvoja, T v o j a volja. Amen.«

Ko je odmolil, je dvignil glavo in globoko zajel sapo. Svojo dušo je osvobodil bremena, bremena, ki ga je bilo doslej, kot je zdaj čutil, skoraj potlačilo v brezno greha, dvoma in nevere.

Sinje nebo, čisti fjord in sončna pokrajina — vse se je združilo v njegovi notranjosti, ki je bila še enkrat bolj sprejemljiva na podlagi dosežene varnosti, združilo se je v visoko pesem duše, v himno blaženosti, ki se mu je dozdevala kot odsev večnega veselja v nebesih.

Ko je pristal na bregu, je lahkotno skočil iz čolna in ga je z enim samim sunkom tako visoko potegnil v pesek, ko da bi se bila povečala tudi njegova telesna moč hkrati z duševno. Brž je skozi škrge povezal ribe, prijel hčerko z eno roko, z drugo je nesel ribe, in se je, vedro brbljajoč in smejoč, bližal župnišču.

Čim je odprl kuhinjska vrata, je koj opazil, da je bila njegova žena sama. Zmagoslavno je dvignil sveženj rib pred njo:

»Petnajst!« je razposajeno vzkliknil in nenadoma je bilo nekaj deškega v njegovi visoki, mršavi postavi, nekaj, kar se je sicer skrivalo pod neomajno častitljivostjo in v precej okorni resnosti, ki mu je bila lastna v vsakdanjem življenju.

Njegovo ženo Helgo je mnogo bolj presenetila njegova spremenjena zunanjost ko bogati plen, ki ga je še zmeraj z iztegnjeno roko držal pred njo. Videl je njeno presenečenje, vendar v tem nastrojenju ni pazil na to, da je bilo presenečenje večje, kot je bilo treba zaradi rib. Ni vedel, da se je v njenih prsih nenadoma nekaj zaihtelo, da je, ko je začutila, da se ji oči polnijo s solzami, hotela to skriti s smehljajem, rekoč:

»To je bil pa velik blagoslov božji!«

Župnik se je dal premotiti in, ko se je mahoma povrnil v svojo notranjost, je raztreseno položil plen na kuhinjsko mizo. Potem jo je pogledal — krotko resne oči so jo objele ko božanje. Precej odsotno, ko da bi govoril bolj sebi ko njej, je dejal:

»Res je, Helga, Bog mi je bil danes dober.«

Ona je stala in ga gledala. A pri teh besedah je postal njen pogled bolj pozoren in hipoma je opazila, da je bila sprememba, ki se je izvršila z njim, mnogo večja, kot je bila v hipu mislila.

Srce ji je začelo utripati — tako nemirno, tesnobno, vkovano. In neko čudovito vroče, blaženo upanje je prešinilo njeno telo z opojnostjo, ki je bila tako velika, da se ji je skoraj dozdevalo, da je pregrešna. Povesila je oči.

Sera Sturla se ni zganil.

Čez čas ga je spet pogledala. Stal je sredi kuhinje, ves poglobljen, oddaljen z odsotnim pogledom vase, ki se je ko mraz ulegel na njeno srce. A ko je bolj natančno opazovala njegov obraz, se je spet porajalo upanje, saj ni bilo nič več tu tiste trpke, trde poteze, ki je v desetih od enajstih let zakona kazila njegovo tako ljubljeno obličje in, ki je menila, da je ne bo mogla nikoli več odstraniti.

Da je ne bi ta ganjenost premagala, se je brž obrnila od njega proč in hitro vzela ribo v roke in ji odločila glavo od trupa.

Zaradi njenih kretenj se je predramil iz svoje raztresenosti. Ko jo je videl, kako je vsa v delu, je le dejal:

»Helga, kasneje čez dan bi se rad nekaj pogovoril s teboj!«

Celo njegov glas je bil spremenjen. Vseboval je nekaj zastrto krotkega, nekaj tihotnega, nekaj kot pojemanje sape, nekaj, kar jo je spominjalo tistih časov...

Odšel je iz kuhinje. Komaj je zaprl kuhinjska vrata za seboj, pa se je sesedla na stol in se začela jokati, in ta jok, ki je bil močan in tako dolgo zaprt, je stresal njeno krepko telo ko v groznici. Bil pa je tudi jok, ki je bil hkrati tako čudovito osrečujoč in lajšajoč. Čutila je, da ne bo mogla biti vesela prej, preden se ne bo izjokala, preden ne bo izjokala iz sebe vse osamelosti in vseh bojev teh desetih let... Saj zdaj ni nobenega dvoma več, videla je v njegovem obrazu, slišala iz njegovega glasu... življenje, da, da, izgovoriti mora to besedo, pa čeprav nemara ne bi bilo prav! Življenje se je povrnilo! Le še Boga mora prositi, naj ji odpusti ta greh, če je to greh, da je tako mislila in govorila — in nato se mu bo zahvalila, zahvalila iz dna svojega srca, zakaj, saj je bil Bog tudi z njo danes tako dober.

Drugo poglavje

Mestece je bilo tako opoldansko samotno s svojimi malimi lesenimi hišami, ki so ko slučajno stale raztresene med čermi. Edine hiše, o katerih se je dozdevalo, da so zgrajene malo bolj s pametjo, so bila s smolnato lepenko pokrita skladišča danske trgovske družbe O. Scheving in sinovi. Ta skladišča so se raztezala po največjemu delu obale pred mestom. Visoka, rumena, dvonadstropna stanovanjska hiša je stala v sredi, nasproti trdnemu pristaniškemu mostu z malim, vislicam podobnim žerjavom na skrajnem koncu mostišča.

Für »Ljudska tiskarna« — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič — Herausgeber izdajatelj: ing. Jože Sodja — Schriftleiter, urednik: Janko Haßner.